

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΜΗΝΙΑΙΟΝ.

ΕΤΟΣ Α'.   Ἰούλιος 1882.   ΤΕΥΧΟΣ Ε'.

ΕΠΙΚΛΗΣΙΣ.

ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΙΕΡΑΣ ΣΚΙΑΣ ΤΩΝ ΕΝ ΣΑΛΑΜΙΝΙ ΝΑΥΜΑΧΗΣΑΝΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΝ ΠΥΛΩ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ.

Ἐν ἡ ἐπὶ τῶν δύο ἀντιπαραβαλλομένων ναυμαχιῶν Σαλαμίνος τε καὶ Πύλου μικρὰ ἱστορικὴ μελέτη, ἣν κατωτέρω δημοσιεύομεν, ὄφειλε νὰ προσφω-

νηθῆ εἰς ἄξιόν τι καὶ εὐεργετικὸν συνάμα ἀντικείμενον, νομίζομεν ὅτι δὲν ἡδύνατο καταλληλότερον νὰ προσαγορευθῆ, ἢ πρὸς Ἑμᾶς, ὧ μεγάλοι καὶ γενναῖαι ψυχαί, αἵτινες καὶ τὸν ἀγῶνα τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας ὑπηρετήσατε, καὶ τὰς πατρίδας σας ἐτιμήσατε, καὶ τὸ ὄνομά σας ἐδοξάσατε. Ὅθεν προσφωνοῦντες αὐτὴν πρὸς τὴν ἱεράν Ἑμῶν μνήμην, ἐπικαλούμεθα ἐνταύτῳ καὶ τὴν πνευματικὴν καὶ θεσπεσίαν Ἑμῶν ἀρωγὴν, ὡς ἄλλοτε οἱ ἀρχαῖοι αἰοδοὶ ἐν τῇ συλλήψει τῶν ὑψηλῶν αὐτῶν ἀσμάτων, ἐπεκαλοῦντο τὰς σεμνάς Ἑλικωνιάδας.

Ὅταν ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια, εἴτε ἐνεκα τῆς μακρᾶς τῶν ἡρωϊκῶν ἀθλῶν ἀποστάσεως, εἴτε ἐνεκα τῆς νεκρικῆς ὠχρότητος τῶν συγχρόνων γεγονότων δὲν θερμαίνηται, οὔτε οἰστροηλατῆται ἐν τῇ αὐθορμητικῇ κινήσει τῆς, τότε φυσικῶ τῷ λόγῳ ζητεῖ ἐν τῇ ἀνήσυχίᾳ τῆς, ν' ἀρυσθῆ ἀλλαγῆθεν τὰς ἐμπνεύσεις τῆς· αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην ἀλλοτρίας ἢ ὑπερφυσικῆς τινος ὠθήσεως, ὡς ὁ πάσχων ἀτενίζει εἰς τὸν θεράποντα αὐτοῦ ἱατρὸν, ἢ ὡς ὁ πιεζόμενος ὑπὸ πνιγηρᾶς ἀτμοσφαιράς, ἐπιθυμεῖ ν' ἀναπνεύσῃ ἐλεύθερον καὶ καθαρὸν ἀέρα.

Ἐν τοιαύτῃ ἤδη ἠθικῇ καταστάσει διατελοῦντες, ἐνῶ προτιθέμεθα νὰ θιζώμεν συμβάντα πάντη ἀντίθετα ἀπὸ τὰ παρ' Ἑμῶν τελεσθέντα, ὡς καὶ φρονήματα ὅλως ἀλλότρια ἀπὸ τὰ ἐπικρατοῦντα κατὰ τὰς εὐτυχεῖς ἐκείνας ἡμέρας, πιστεύομεν ἀδιστακτικῶς, ὅτι μόνῃ ἢ Ἑμετέρα ἰσχυρὰ ἀντίληψις, δύναται νὰ μᾶς ἐνθαβρύνῃ πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν καὶ εὐτυχῆ διεξαγωγὴν τοιοῦτου ἔργου, διότι ὁ σύγχρονος κόσμος εἶναι τοσοῦτο ψυχρὸς, ἄχαρις, ὑλικὸς, εἰδεχθῆς καὶ ζοφώδης, ὥστε οὐ μόνον δὲν διεγείρει πῦρ καὶ ἐμπνευσιν,

ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπάρχουσαν ζωικότητα ἀποσβύνει καὶ παγώνει ὡς ὁ θάνατος.

Ἐνισχύσατέ μας λοιπὸν, ἐμπνεύσατέ μας, ὧ ἀρχαῖκαί σκιαί, καὶ σπεύσατε ἤδη, ὅτε καὶ νέα παρασκευάζεται μεγάλη πανήγυρις, ἐκ τῶν παραδεισίων σκηνῶν, ἐν αἷς δικαίως ἀναπαύεσθε μετὰ τὰ ἀξιάγασα Ἑλληνικὰ καὶ Φιλελληνικὰ Ἑμῶν κατορθώματα, ὅπως ἐπισκεπτόμεναι προσκαιρῶς μεθ' ἡμῶν τὴν περιφανῆ χώραν, περὶ ἧς τοσοῦτον ἀνδρείως ἠγωνίσθητε καὶ ἀφειδῶς τὸ αἷμά σας διεθέσατε, μάθητε συνάμα καὶ πόσον τὰ ὑπὲρ αὐτῆς φρονήματα καὶ αἱ συμπίθειαι τοῦ συγχρόνου κόσμου μετεβλήθησαν, ὡς καὶ αἱ προσδοκίαι τῆς ὑπὸ πολλῶν διεψεύσθησαν, τὰ δίκαια παρεγνωρίσθησαν, καὶ τὰ συμφέροντά τῆς πανταχόθεν κατεστραγαλίσθησαν. Καὶ ἐν τούτοις ὑπὸ τινῶν, διαστρεφόντων καὶ ἐννοίας καὶ πράγματα, χαρακτηρίζονται πάντα ταῦτα πρόοδοι καὶ εὐεργεσίαι!!

Συνηγοροῦντες μετ' ἐλευθερίας καὶ ἀπροσωποληψίας εἰς τὰς πονηρὰς ταύτας ἡμέρας ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀληθείας, αἵτινα καὶ μόνα ἔχουν πλεόν παρρησίαν ἐνώπιον τῆς σεπτῆς Ἑμῶν ὀμηγύρεως, νομίζομεν ὅτι ἐπιτελοῦμεν πρὸς ὑμᾶς μὲν φόρον σεβασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης, πρὸς δὲ τὴν πατρίδα ὑψίστον καὶ ἀναγκαῖον καθήκον. Ἐὰν δὲ εἰς ὧτα ὑπὸ τοῦ ἐγωϊσμοῦ ἐμπεφραγμένα, καὶ εἰς καρδίας ὑπὸ τῆς ἀφθορᾶς σεσαπημένας, οἱ λόγοι μας δὲν ἀντηχήσωσιν εὐπρόσδεκτοι καὶ εὐεργετικοί, ἄς ἀναγραφῶσι τοῦλάχιστον ὡς ὑπομνηματισμοὶ ἐν τῇ Ἑμετέρα διαθήκῃ, ὑπὲρ τῶν ἀξίων κληρονόμων τῆς Ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας.

Ἴνα δὲ καὶ πᾶς ἕτερος ὡς Ἑμεῖς, καλῶς διαφωτισθῆ εἰς πάντα ταῦτα, καὶ δεόντως ἐκτιμᾷ ὅσα ἐκ

διαλειμμάτων θέλομεν αναφορικῶς αναπτύσσει, ἃς μᾶς ἐπιτραπῆ νὰ προτάξωμεν τὴν περὶ ἧς πρόκειται ἐπομένην, ἀντιπαραθετικὴν μελέτην.

ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

ΕΠΙ ΤΩΝ ΔΥΟ ΕΝ ΣΑΛΑΜΙΝΙ ΚΑΙ ΠΥΛΩ ΝΑΥΜΑΧΙΩΝ.

Ἐὰν ἐν Σαλαμῖνι ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἐπιτελεσθέντα κατὰ τῶν Περσῶν ἀνδραγαθήματα, καὶ ὑφ' ἐνός τῶν ἀγωνισαμένων ἡρώων ἐκτραγωδηθέντα, ἔχουν πολλὴν τὴν ταυτότητα μὲ τὰ ἐν Πύλῳ ὑπὸ τῶν νέων Φιλελλήνων, ἀνιδρυθέντα κατὰ τῶν Τουρκοαί-
γυπτίων τρόπαια, καὶ ὑφ' ἐνός τῶν ἀριστευσάντων γενναίων ἱστορηθέντα. Ἡ δὲ ἀντιπαραθέσεως ἀνά-
πτυξις τῶν δύο αὐτῶν μεγάλων καὶ ἔθνοπαρόχων κα-
τορθωμάτων, εἶναι, φρονοῦμεν, ἀντικείμενον ἄξιον τῆς
προσοχῆς καὶ τῆς μελέτης, παντός ἐνδιαφερομένου
ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἐν γένει τῶν
ἐθνῶν.

Εἰς ἀμφοτέρας τὰς ναυμαχίας, ὡς θέλομεν πα-
ρατηρήσει, ἐξομοιοῦνται καὶ συνταυτίζονται κατὰ
μᾶλλον ἢ ἦττον, ἅπασαι αἱ οὐσιωδέστεραι περιστά-
σεις, συμβαδίζουσιν ὡς ἐπὶ παραλλήλων γραμμῶν καὶ
πρόσωπα καὶ πράγματα. Ἄς προβῶμεν ἤδη εἰς τὴν
εὐσύνοπτον ἀφήγησιν τῶν ναυμαχιῶν αὐτῶν, ἐξ ὧν
τοσοῦτον ἤραντο κλέος οἱ τὸν καλὸν ἀγωνισάμενοι
ἀγῶνα, καὶ τόσα προέκυψαν μέγιστα εὐεργετήματα

εἰς τε τὸν Ἑλληνισμόν ἰδίως, καὶ εἰς ἅπασαν τὴν
ἀνθρωπότητα ἐν γένει· καὶ πρῶτον ἃς διαλάβωμεν
περὶ τῶν ἐν Σαλαμῖνι συμβάντων, ποιοῦντες διὰ
βραχείων τὴν ἐναρξιν ἐκ τοῦ πολιτισμοῦ ἀμφοτέρων
τῶν ἐθνῶν.

Τίς ἦτο λοιπὸν ὁ ἀρχαῖος πολιτισμὸς τῶν δύο
ἐν Σαλαμῖνι συγκρουσθέντων ἐθνῶν; ἢ δι' ἄλλων λό-
γων, ποία ἦτον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Περσίᾳ, καὶ ἐν τῇ ἀρ-
χαίᾳ Ἑλλάδι ἡ κατάστασις τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ ἀ-
τόμου; — Ἐν μὲν τῇ πρώτῃ ὁ ἄκρατος δεσποτισμὸς
ἐχαρακτήριζε τὴν πολιτείαν, ἡ ἀμάθεια καὶ ἡ βαρβα-
ρότης τὴν κοινωνίαν, καὶ ἡ χαύνωσις καὶ ἡ δουλεία
τὴν ἀτομικότητα. Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἡ ἀρχὴ τῆς δη-
μοκρατίας ὑπερίσχυεν ἐν τῇ πολιτείᾳ, τὰ γράμματα,
ἡ ἠθικὴ καὶ διανοητικὴ μόρφωσις ἐν τῇ κοινωνίᾳ,
καὶ ὁ πατριωτισμὸς καὶ ἡ ἐλευθερία ἐν τῇ ἀτομικό-
τητι. Καταστάσεις ἀμφοτέραι πάντῃ ἀντίθετοι, ἀλλό-
τριαι καὶ ἀσυμβίβαστοι πρὸς ἀλλήλας· στοιχεῖα πο-
λιτισμοῦ φύσει ἀντίζηλα, δυσφιλίωτα καὶ πολέμια,
ἅτινα τάχιον ἢ βράδιον ὄφειλον νὰ καταλήξωσιν εἰς
πραγματικὴν ῥήξιν, καὶ νὰ παλαίσωσι μεχρικοῦ θά-
τερον ἐξ αὐτῶν ἀναδειχθῆ ἐπικρατέστερον.

Ἐν τοιαύτῃ θέσει πραγμάτων μικρὰ τις ἀφορμὴ,
ἢ καὶ ἀπλὴ πρόφασις, ἀρκοῦσεν ὅπως προκαλέσῃ τὴν
ἐναρξιν τῶν ἐχθροπραξιῶν. Ὁ δεσποτισμὸς φύσει ἀ-
λαζῶν, πλεονέκτης καὶ ἐπιθετικὸς, καθίστατο ἐτι-
μᾶλλον ἐν τῇ βαρβάρῳ καὶ ἀπεράντῳ Περσικῇ χώρᾳ
θρασὺς καὶ ἀπικιτητικὸς, ὡς ἐκ τοῦ ὄγκου τῆς βλικῆς
αὐτοῦ ἰσχύος, καὶ προγενεστέρων τινῶν ἐν τῇ βορειο-
δυτικῇ Ἀσίᾳ κατακτήσεων. Αὐτὸς ἡξίου, οὐ μόνον
νὰ ὑποτάσῃ εἰς τὸ κράτος του, ἀλλὰ καὶ ἀπλῶς νὰ
ἐπιβάλλῃ τὴν θέλησίν του, καὶ νὰ φορολογῇ πᾶσαν

ἑτέραν χώραν ἄλλως πῶς πολιτευομένην, καὶ ἀποκρούουσαν οἰανδήποτε εἴτε ἐγχώριον, εἴτε ξένην δεσποτείαν.

Τοιαύτας ἔχον ἀξιώσεις τὸ Περσικὸν ἔθνος, συνέλαβε τὴν τολμηρὰν ἰδέαν, ἐπὶ τῇ προφάσει τοῦ ν' ἀναθέσει ἐπὶ τοῦ θρόνου μικρὸν τυραννίσκον, ἐκδιωχθέντα ἐξ Ἀθηνῶν, καὶ ἰκετεύσαντα τὴν ὑποστήριξίν του, νὰ προβῆ καὶ εἰς τὴν κατάκτησιν ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος. Ὅθεν ἐκστρατεύσαν τὸ πρῶτον κατ' αὐτῆς, καὶ ἤττηθὲν ὑπὸ εὐαρίθμων ἠρώων ἐν Μαραθῶνι παρεσκευάσθη καὶ δεύτερον νὰ ἐκστρατεύσῃ μετὰ μεγαλύτερων καὶ καταπληκτικωτέρων δυνάμεων. Εἰσβαλὼν λοιπὸν ἐκ νέου εἰς τὴν Ἑλλάδα μεθ' ὄλων σχεδὸν τῶν βαρβάρων φυλῶν τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Αἰγύπτου, κατεπλημύρισε τὴν μὲν ξηρὰν μὲ ἀπείρους στρατοὺς, τὴν δὲ θάλασσαν αὐτῆς μὲ πολυάριθμα σκάφη.

Ἡ ἐνσκήψασα νέα αὕτη πολεμικὴ θύελλα κατετάραξε μὲν, πλὴν δὲν ἀπεθάρρυνε τὴν Ἑλλάδα, καὶ τοι ἀναλόγως λίαν μικρὰν, ἐστερημένην συμμάχων, ἀπαράσκευον ἐν γένει, καὶ τὸ χεῖριστον πάντων διηρημένην εἰς πολλὰς αὐτοδιοικήτους καὶ στασιαζούσας, ἢ ἀντιφερομένας πρὸς ἀλλήλας πόλεις. Ὁ ἐπικρεμάμενος ὁμως μέγας κίνδυνος, τὰ ἔγχη τοῦ πυρός καὶ τῆς ἐρημώσεως, ἅτινα ἄφινεν ὀπισθὲν τοῦ ὀβερβαρισμοῦ, καὶ ἡ ἀπειλὴ καὶ ἡ θέα τῶν Περσικῶν ἀλύσεων, ἐθέρμανον καὶ ἐνίσχυσαν ἔτι μᾶλλον τὸν πατριωτισμὸν τῶν Ἑλλήνων, ἐνέπνευσαν εἰς τὰς ψυχὰς των τὴν αὐταπάρησιν, καὶ ἀνέπτυσαν συνάμα τὴν ὑψηλὴν ἐκείνην νοημοσύνην καὶ πολιτικὴν σύνεσιν, δι' ὧν ἐπέτυχον νὰ ὑπερνικήσωσιν ὅλας τὰς δυσκολίας, καὶ κυρίως τὴν τὰ πάντα εἰς τοιαύτας χρι-

σείπους περιστάσεις ματαιόνουσαν καὶ καταστρέφουσιν διχόνοιαν.

Ἀπασαὶ λοιπὸν αἱ Ἑλληνίδες πόλεις, ἐκτὸς ὀλίγων, αἵτινες ἔνεκα τῆς θέσεώς των ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποκύψωσι πρὸς καιρὸν εἰς τὴν Περσικὴν ἐπίθεσιν, συνελθοῦσαι εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον, τὸ τῆς ἀδελφικῆς ἐνότητος, θερμαινόμεναι ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ τῆς πατρίδος ἔρωτος, καὶ ἐμπορούμεναι ὑπὸ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἰδέας, τῆς ἰδέας τῆς ἐλευθερίας, ἀπεφάσισαν ν' ἀποδυθῶσιν εἰς ἀνίσσον ἀγῶνα, ν' ἀντικρούωσι διὰ τῶν ὀπλων τὴν ξενικὴν εἰσβολὴν, καὶ νὰ προτιμήσωσι τὸν ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας καὶ ἐλευθερίας ἐντιμον καὶ ἐνδοξον θάνατον, ἀπὸ τὸν αἰσχρὸν καὶ δουλικὸν βίον. Ὅθεν παρεσκευάσαν τὰς μικρὰς μὲν κατὰ τὸν ἀριθμὸν, πλὴν μεγάλας κατὰ τὴν εὐψυχίαν στρατιωτικὰς καὶ ναυτικὰς αὐτῶν δυνάμεις, ἐξ ὧν ἐκεῖνας μὲν ἐτοποθέτησαν παρὰ τὸν Ἴσθμὸν, ταύτας δὲ προέπεμψαν εἰς συνάντησιν τοῦ ἐχθροῦ παρὰ τὴν Εὐβοίαν. Μετὰ τινὰς δὲ ἐν Ἀρτεμισίῳ ἀψιμαχίας, κατήχθησαν ἀμφοτέρωσι οἱ στόλοι, ὁ μὲν Περσικὸς συγκείμενος κατὰ τὸν Αἰσχύλον ἐκ 1207 πλοίων εἰς τὸν Φαληρικὸν λιμένα, ὁ δὲ Ἑλληνικὸς ἀποτελούμενος ἐκ 310 πλοίων εἰς τὸν Σαλαμῖνον κόλπον, ὅπου ἐπέπρωτο νὰ συγκροτηθῇ μετ' ὀλίγων ὁ μέγας καὶ γόνιμος ἐκεῖνος ἀγὼν, ἐξ οὗ ἔμελλε ν' ἀναδειχθῇ ἡ ὑπεροχὴ τῆς ἐλευθερίας, τοῦ πατριωτισμοῦ, τοῦ δικαίου καὶ τῆς νοημοσύνης, ἀπέναντι τοῦ δεσποτισμοῦ, τῆς δουλείας, τῆς ἀδικίας καὶ τῆς βαρβαρότητος.

Ἀμίμητος εἶναι ἡ τῆς ναυμαχίας περιγραφὴ, καὶ ἡ κατὰ συνέπειαν ταύτης καταστροφὴ τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς, τὰς ὁποίας μετὰ πολλῆς ἀκριβείας καὶ ζωηρότητος, ἀφηγεῖται εἰς τὸ δράμα τῶν Περσῶν ὁ

ποιητῆς Αἰσχύλος, ὅστις εἶχε χρηματίσει καὶ γενναῖος ἀγωνιστῆς, καὶ μάρτυς αὐτόπτης τῶν διαδραματισθέντων. Ἴδου ἡ ναυμαχία παραφραζομένη διὰ βραχέων, ὡς ἐκθέτει αὐτὴν ὁ Ἄγγελος εἰς τὴν μητέρα τοῦ Ξέρξου Ἀτόσσαν.

« Ἀρχηγός, λέγει, παντός κακοῦ ὑπῆρξε βεβαίως, ὦ Δέσποινα, ἀλάστωρ τις ἢ κακός δαίμων, διότι Ἕλληνα ἀνὴρ ἐκ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στρατοῦ ἐμφανισθεὶς, εἶπε πρὸς τὸν υἱόν σου, ὅτι μόλις ἐπέλθη ἡ νύξ, οἱ Ἕλληνες διανοοῦνται νὰ κρούσωσι πρύμναν, καὶ νὰ φύγωσι κρυφίως ἄλλως ἀλλαχοῦ, ὅπως σωθῶσιν.

« . . . . . ἄλλος ἄλλως
» Ἀρκαμῶ κρυφαίῳ βίωτον ἐκωσσίατο. »

Ὁ Ξέρξης ἀκούσας ταῦτα, καὶ μὴ ἐμβαθύνας εἰς τὸν δόλον τοῦ Ἕλληνος καὶ τὸν φθόνον τῶν Θεῶν, προσεκάλεσεν εὐθύς ὅλους τοὺς ναυάρχους, καὶ διέταξεν αὐτούς, ὅτι μόλις δύση ὁ ἥλιος, καὶ σκότος καλύψῃ τὸν αἰθέρα, « κνέφας δὲ τέμενος αἰθέρος λάβει, » νὰ κατατάξωσιν εἰς τρεῖς στίχους πλῆθος νεῶν περὶ τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος, ἵνα φυλάττωσι τὸν ἐκπλοῦν· ἐτέρας δὲ νὰ θέσωσι πέριξ τῆς Σαλαμῖνος, ὅπως ἐμποδίζωσι τὰ πλοῖα τῶν Ἑλλήνων, ὅσα ἤθελον πειραθῆ νὰ φύγωσι κρυφίως. Τοιαῦτα εἶπε σφόδρα ἐνθουσιασμένος, διότι ἀγνοοῦσε τὸ παρά τῶν Θεῶν ἐπιφυλαττόμενον εἰς αὐτὸν μέλλον. Ἐκεῖνοι δὲ ὑπήκουσαν εὐπειθῶς, καὶ μετὰ τὸ δεῖπνον ἕκαστος ναυτίλος, ἔδεσε τὴν κώπην πρὸς τὸν εὐκωπήλατον σκαλμόν.

» Δύσαντος δὲ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς νυκτός ἐπελθούσης, πᾶς κωπηλάτης καὶ πᾶς ὀπλων ἐπιστάτης ἐτοποθετεῖτο εἰς τὸ πλοῖον, καὶ πᾶσα τάξις προσεκάλει τὴν τάξιν τῶν μακρῶν νεῶν· διέπλεον δὲ παννύ-

γιοι, ἕκαστος ὡς ἦτο τεταγμένος. Ἡ νύξ ἐν τοσοῦτῷ ἐπροχώρει, πλὴν οὐδαμοῦ ἐφαίνετο ὁ στόλος τῶν Ἑλλήνων· ἀποπειρᾶται λαθραῖον ἐκπλοῦν. Μόλις ὁμως ἡ ὑποφώσκουσα ἡμέρα, κατέλαμψεν εὐφεγγῆς ἐφ' ὅλης τῆς γῆς, πρῶτον μὲν ἠκούσθη ἐμμελής τις ἰαχὴ παρὰ τῶν Ἑλλήνων, ἣτις σφόδρα ἀντίχησε πρὸς τὰς ἀκτὰς τῆς νήσου· φόβος δὲ κατέλαβεν ὅλους τοὺς βαρβάρους, ὅτι ἠπατήθησαν, διότι οἱ Ἕλληνες δὲν ἐψάλλον τότε ὡς ἐπὶ φυγῆ σοβαρὸν παιᾶνα, ἀλλ' ὡς νὰ ὠρμοῦσαν μὲ θαρραλέαν ψυχὴν εἰς μάχην· πάντα δὲ ταῦτα ἔτι μᾶλλον ἐμεγάλυνεν ἡ φωνὴ τῶν σαλπύγγων.

« . . . . . Φόβος δὲ πᾶσι βαρβάρους παρῆν
» Γνώμης ἀποσφαλεῖσιν· οὐ γὰρ ὡς φυγῆ
» Παιᾶν' ἐφύμνον· σμυνὸν οἱ Ἕλληνες τότε,
» Ἄλλ' ἐς μάχην ὀρμώντες εὐψύχῳ θράσει
» Σάλπιγξ δ' αὐτῆ παντ' ἐκεῖν' ἐπέφλεγεν. »

» Ἐπειτα προπορευομένης ἐν τάξει τῆς δεξιᾶς πτέρυγος, καὶ κατόπιν προχωροῦντος ἅπαντος τοῦ στόλου, ἐκτύπησαν συγχρόνως διὰ κελεύσματος τὴν κυματοθόρυβον κώπην ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐμφανισθέντες αἶφνης ἀθρῶοι, ἐψάλλον ὅλοι ὁμοῦ μὲ μέγαν βοήν. « Δράμετε παῖδες Ἑλλήνων, ἐλευθερώσατε τὴν πατρίδα, ἐλευθερώσατε τὰ τέκνα, τὰς γυναῖκας, τοὺς ναοὺς τῶν πατρῶων θεῶν, καὶ τοὺς τάφους τῶν προγόνων· ἤδη πρόκειται περὶ πάντων ἁγών.

« . . . . . Ὁ παῖδες Ἑλλήνων ἴτε
» Ἐλευθεροῦτε πατρίδ', ἐλευθεροῦτε δὲ
» Παῖδας, γυναῖκας, θεῶν τε πατρῶων ἔδην
» Θῆκας τε προγόνων· νῦν ὑπὲρ πάντων ἁγών. »

» Ἄπαντοῦσε μὲν καὶ παρ' ἡμῶν ὁ θόρυβος τῆς

Περσικῆς γλώσσης, πλὴν οὐχὶ τόσοσιν ἰσχυρός. Τότε ναῦς τις προσέκρουσεν εἰς ἑτέραν τοῦ χαλκίρους κόλου ἤρξατο δὲ τῆς ἐφόδου ναῦς Ἑλληνική, ἣτις κατέθραυσεν ὅλα τὰ ῥάμφη ἐτέρας Φοινικικῆς· ἄλλος δὲ διεύθυνε πρὸς ἄλλην τὸ δόρυ. Καὶ καταρχὰς μὲν τὸ βεῦμα τοῦ Περσικοῦ στόλου ἀντειῖχεν· ὅταν ὁμως τὸ πλῆθος τῶν νεῶν συνεσωρεύθη εἰς τὸ στενόν, καὶ δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ βοθηῶνται ἀμοιβαίως, συγκρούμεναι πρὸς ἀλλήλας μὲ τὰ χαλκόστομα ῥάμφη, κατέθραυον τὸν κωπήρη στόλον. Αἱ δὲ Ἑλληνικαὶ νῆες προσβάλλουσαι πανταχόθεν λίαν εὐστόχως τὰς ἡμετέρας, ἀνέτρεπον τὰ σκάφη αὐτῶν· ὅσαι δὲ ὑπεξέφευγον τὴν ὁρμὴν των, ἐτρέποντο αἰσχυρῶς εἰς φυγὴν. Ὅστε ἅπαντα πλέον ἢ θάλασσα, αἱ ἄκται καὶ οἱ σκόπελοι, ἐπληρώθησαν ὑπὸ νεκρῶν καὶ ναυαγίων· τεμάχια δὲ κωπῶν καὶ θρύμματα ἐρειπίων, προσέκρουον καὶ ἐρράχιζον θύνους καὶ ἀγέλας ἰχθύων· οἰμωγαὶ καὶ ὄλοφυρμοὶ ἀντήχουν ἐφ' ὄλου τοῦ πελαγίου κόλου, ἕως οὗ ἐπῆλθε τὸ σκότος τῆς νυκτός. Τοσοῦτον δὲ ὑπῆρξε τὸ πλῆθος τῶν κακῶν, ὥστε πολλαὶ ἡμέραι δὲν ἤθελον ἀρκέσει πρὸς τὴν διήγησίν των· τοῦτο μόνον μάθε καλῶς, ὅτι οὐδέποτε τόσοσ εἰς μίαν μόνην ἡμέραν ἀπωλέσθη ἀριθμὸς ἀνθρώπων.

» Εὐ γὰρ τόδ' ἴσθι μῆδαμ' ἡμέρα μία

» Πλῆθος τοσοῦτ' ἀριθμὸν ἀνθρώπων θανεῖν. »

» Αἶ, αἶ, ἀνεφώνησεν ἡ Ἀτόσσα, ὁποῖον μέγα πέλαγος δυστυχίων, ἐπέσκηψεν ἐπὶ τῶν Περσῶν καὶ ἐφ' ὄλου τοῦ γένους τῶν βαρβάρων! — Καὶ ὁμως δὲν ἤκουσας εἰσέτι, οὔτε τὸ ἥμισυ τῶν δεινῶν.

» Εὐ νῦν τόδ' ἴσθι μῆδέπω μεσοῦν κακῶν. »

— Καὶ δύναται νὰ δοθῇ ἄλλη ἐχθρικοτέρα τύχη; Ἄλλ' ἐπὶ τίνα ἐγνωεῖς ἑτέραν συμφορὰν μεγαλητέ-

ραν ταύτης; — Ὅσοι ἐκ τῶν Περσῶν ἦσαν εὐρωστοὶ κατὰ τὸ σῶμα, ἀνδρεῖοι κατὰ τὴν ψυχὴν, ἐπιφανεῖς κατὰ τὴν εὐγένειαν, καὶ μᾶλλον πάντοτε πιστοὶ πρὸς τὸν βασιλέα ἀπέθανον οἰκτρῶς ἀπὸ ἀδοξοῦ θάνατον. — Οἱμοὶ τῆς ταλαιπώρου φίλοι! ἀλλ' ὑπὸ ποίου θανάτου ἀπωλέσθησαν;

» — Ὑπάρχει, ἀκολουθεῖ ὁ Ἄγγελος, νησὸς τις ἀπέναντι τῆς Σαλαμίνας πρὸς τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης, μικρὰ, δύσορμος καὶ συχνάζομένη ὑπὸ τοῦ φιλοχόρου Ηανός. Εἰς ταύτην ἐπεμψεν ὁ βασιλεὺς τοὺς ἐξόχους ἐκείνους ἀνδρας, ὅπως τοὺς μὲν νικωμένους καὶ καταφεύγοντας ἐκεῖ Ἑλληνας φονεύωσι, τοὺς δὲ φίλους διασώζωσιν· ἀλλὰ κακῶς ἠρμήνευσε τὸ μέλλον, διότι μόλις ὁ Θεὸς ἀπέδωκεν εἰς τοὺς Ἑλληνας τὴν δόξαν τῆς μάχης, αὐθημερὸν ὀχυρώσαντες τὸ σῶμα μὲ γάλκινα ὅπλα, ἀπέβησαν ἐκ τῶν νεῶν καὶ περιεκύκλωσαν τὴν νῆσον, ὥς οἱ ἐκεῖ τοποθετηθέντες βάρβαροι ἀμχανοῦσαν τοῦ νὰ τραπῶσιν. Ἀκοντίζοντες δὲ οἱ Ἑλληνες κατ' αὐτῶν λίθους καὶ βέλη, ὤρμησαν ἐπὶ τέλους μετὰ θορύβου, προσέβαλον αὐτοὺς καὶ τοὺς ἐκρεοκόπησαν ἅπαντας. Ὁ δὲ Ξέρξης ὅστις εἶχε τὴν ἐδραν τοῦ ἐπὶ ὑψηλοῦ λόφου πλησίον τῆς θαλάσσης, ἰδὼν τὸ βάθος τῶν κακῶν, ἐκλαυσε· διασχίσας δὲ τοὺς πέπλους τοῦ καὶ θλιβερῶς ὄλοφυρόμενος, ἐγκατέλειψε παραχρῆμα τὸν πεζικὸν στρατὸν, καὶ ἔφυγεν ἀδόξως, ὥστε πρὸς τὰ ἄλλα, ἔχεις καὶ ταύτην τὴν συμφορὰν νὰ θρηνησῆς. »

Παραλείπομεν ἤδη τὴν καταστροφὴν τοῦ πεζικοῦ στρατοῦ, ὡς ἀλλοτρίαν τοῦ ἀντικειμένου. Πλὴν δὲν δύναμεθα ν' ἀποσιωπήσωμεν καὶ τινα ἕτερα γεγονότα, ἀναφορικὰ εἰς τὴν ναυμαχίαν, ὡς ἐξαιρόντια καὶ πράγματα καὶ πρόσωπα, καὶ πρᾶληφθέντα ὑπὸ τοῦ μνη-

σθέντος ποιητοῦ, ὡς ἀνήκοντα μᾶλλον εἰς τὴν ἱστορίαν ἢ τὴν ποίησιν.

Ἄν καὶ ἡ ὑπερτέρα ναυτικὴ δύναμις ἦτον ἡ τῶν Ἀθηναίων, ναυαρχουμένη ὑπὸ τοῦ Θεμιστοκλέους, καὶ κατόπιν ταύτης ἡ τῶν Κορινθίων, διευθυνομένη ὑπὸ τοῦ Ἀδειμάντου, οὐχ' ἦτον ὁμως, ἡ ἀρχηγία ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου παρεχωρήθη εἰς τοὺς Σπαρτιάτας, διότι οὗτοι, κατὰ τὸν Πλούταρχον, ἐξήσκουν ἕνεκα τῆς ἀξίας των πλειότερον κῦρος ἐπὶ τῶν ὑποθέσεων τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, διότι οἱ σύμμαχοι ἐδήλωσαν, ὅτι οὐδέποτε ἤθελον ἀκολουθήσει ἡγεμόνα Ἀθηναίων, καὶ ὅτι ἂν δὲν ἐξελέγετο Λάκων ἀρχηγός, ἤθελον διαλυθῆ. «Οἱ γὰρ σύμμαχοι οὐκ ἔφασαν, ἦν μὴ ὁ Λάκων ἡγεμονεύη, Ἀθήνοισι ἔψεσθε ἡγεμόνοισιν, ἀλλὰ λύσειν τὸ μέλλον ἔσεσθαι στράτευμα.» Ἐν τῇ προτιμῆσει ταύτη φαίνεται νὰ εἶχον τὸ μέρος των καὶ ὁ φθόνος καὶ ἡ βραδιουργία· ἐκεῖνος μὲν ἐκ μέρους τῶν Κορινθίων, αὐτῇ δὲ ἐκ μέρους τῶν Σπαρτιατῶν. Ἀλλὰ παραχωροῦντες οἱ Ἀθηναῖοι τὴν ἀρχηγίαν χάριν τῆς πατρίδος, ἀνεδείχθησαν ἀνώτεροι ἐαυτῶν, καὶ ἤραναν τὸ κλέος τῶν προτείων κατὰ τὰ ἀνδραγαθήματα· ἀνεκυρύχθη ἐπομένως ἀρχιναύαρχος ὁ Σπαρτιάτης Εὐρυβιάδης, υἱὸς τοῦ Εὐρυκλείδου.

Καὶ ἐν τούτοις ἡ αἰαία τῶν πραγμάτων ἐκβασίς, δὲν ὀφείλεται εἰς τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχύον τοῦ Εὐρυβιάδου, ἀλλὰ μᾶλλον, ὡς παρὰ συγχρόνων καὶ μεταγενεστέρων ὁμολογεῖται, εἰς τὴν σύνεσιν καὶ τὰ μηχανήματα τοῦ Θεμιστοκλέους, καὶ εἰς τὸν πατριωτισμόν καὶ τὴν γενικὴν ὑπόληψιν τοῦ δικαίου Ἀριστείδου. Ὁ τῶν ἄριστος αὐτὸς πολίτης ἂν καὶ ἦτο πρότερον ἀδιάλλακτος πολιτικὸς ἐκείνου ἀντίπαλος,

καὶ ἔωρεῖν ἐξωστραχισμένος ἐκ τῆς πατρίδος του, ἀπέβαλε γενναίως πᾶσαν μνησικακίαν, συνεφιλιώθη αὐθορμήτως μετὰ τοῦ ἀντιπάλου του, τοῦ ὁποίου τὴν καρδίαν εὗρεν ἀνταξίαν τῆς ἰδικῆς του, καὶ ἔδραμε μετὰ σπανίας αὐταπαρνήσεως νὰ συναγωνισθῆ καὶ συμμερισθῆ τὸν περὶ τῶν ὅλων κίνδυνον καὶ τὴν τύχην τοῦ ἔθνους του.

Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς διὰ τῆς νοημοσύνης καὶ τῆς φρονήσεώς του, ἐπέτυχεν νὰ πείσῃ τοὺς Ἀθηναίους νὰ παραδεχθῶσι, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἀπέναντι πολλῶν ἀντιφρονούντων, εἶδεν ἐρμηνείαν εἰς τὸν ἕξῃς τοῦ Ἀπόλλωνος χρησμόν·

«Τείχος τριτογενεὶ ξύλινον διδοὶ εὐρύσπα Ζεὺς,

«Μοῦνον ἀπόρθητον τελέθειν, τό σε τέκνα τ' ὀνήσει.» διότι ἔλεγεν εἰς αὐτοὺς, στηριζόμενος καὶ ὑπὸ τῶν ἱερέων, ὅτι ὁ Θεὸς μὲ ξύλινα τείχη ἐννόει τὰ πλοῖα, δι' ὧν μόνον ἠδύναντο ν' ἀναδειχθῶσιν ἀήττητοι. Οἱ Ἀθηναῖοι συγκατατεθέντες εἰς τοὺς λόγους του καὶ ἐγκαταλιπόντες τὴν πόλιν, οἱ μὲν ἄνδρες ἐπεβιβάσθησαν ἐπὶ τῶν πλοίων, αἱ δὲ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά μετεκομίσθησαν εἰς τὴν Σαλαμίνα καὶ τὴν Τροιζήνα.

Ὁ Θεμιστοκλῆς διὰ τῆς φρονήσεως καὶ τῆς πατριωτικῆς αὐτοῦ ἀνοχῆς, μετέπεισε τὸν ἰσχυρογνώμονα χαρακτῆρα καὶ τὸ τραχὺ καὶ ἐπιτόμον ἦθος τοῦ Εὐρυβιάδου, ὅστις ἐπέμενε ν' ἀπέλθωσιν ἐκ τῆς Σαλαμίνας, καὶ νὰ καταπλεύσωσιν εἰς τὸν Ἰσθμὸν πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς.

Ὁ Θεμιστοκλῆς διὰ τῆς ἀγχινοίας καὶ τῶν μηχανημάτων του, ἐξησθένησε καταρχᾶς τὴν πρὸς ἀλλήλους πίστιν τῶν πολεμίων, ἐμβαλὼν ὑπονοίας εἰς τὰ πνεύματα τῶν Περσῶν κατὰ τῶν συστρατευόντων μετ' αὐτῶν Ἑλλήνων Ἰώνων, καὶ ἀκολούθως ἡπάτη-

σε τὸν Ξέρξην καὶ συνεκρότησε τὴν μάχην εἰς τὸ στενὸν τῆς Σαλαμίνας, ὅπου μὴ δυνάμενος ὁ πολυάριθμος αὐτοῦ στόλος νὰ ἐκτείνηται καὶ νὰ κινήται ἐλευθέρως, ὑπέστη τὴν τρομερὰν ἐκείνην ἤτταν, ἥτις ἐπήνεγκε τὴν ἄμεσον καὶ αἰσχρὰν τοῦ Ξέρξου φυγὴν, καὶ τὴν μετ' ὀλίγον ἀπώλειαν ὅλου τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς.

Τοιαῦτα κατώρθωσεν ἐν καιρῷ πολέμου τεράστια καὶ ἔθνοσωτήρια ὁ μέγας καὶ περιούσιος ἐκεῖνος πολίτης, τὸν ὁποῖον καὶ αὐτοὶ οἱ ἀντίζηλοι τῶν Ἀθηναίων Σπαρτιᾶται διαφερόντως ἐτίμησαν, ὅταν ἐπεσκέφθη τὴν πόλιν των, διότι εἰς μὲν τὸν συμπολίτην των Εὐρυβιάδην, ἀπένειμαν τὸ βραβεῖον τῆς ἰσχύος, εἰς δὲ τὸν Θεμιστοκλέα ἐκείνο τῆς πολιτικῆς συνέσεως, συγκεῖμενον ἀπὸ στέφανον ἐλαίας· τοῦ ἐχάρισαν δὲ καὶ τὸ ὠραιότερον ὄχημα τῆς πόλεως των, καὶ ἐν τῇ ἀπελεύσει του συνώδευσαν αὐτὸν τριακόσιοι νεοὶ μέχρι τῶν ὀρίων τῆς χώρας των.

Εἰς δὲ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας εἶδε μὲ ἀφατον τῆς ψυχῆς του ἠδονὴν, νὰ στραφῶσιν ἐπ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐμφάνισίν του, ἐκπεπληγμένα τὰ βλέμματα ὄλων τῶν Ἑλλήνων, ὥστε ἐμπλεος χαρᾶς καὶ ἀγαλλιᾶσεως ἀνεφώνησεν, ὅτι ἡ ἡμέρα ἐκείνη, ἦτον ἡ εὐδαιμονεστέρα καὶ ἐνδοξοτέρα τοῦ βίου του. « Τὸ θεῖον ἰδεῖν Ὀλυμπιάσιν, ἐπιστρεφόμενον εἰς ἐμὲ εἰς τὸ στάδιον παριόντα. » Ἡ Πανελλήνιος ἐκείνη ὁμήγυρις διὰ τῶν ἐκπεπληγμένων βλεμμάτων τῆς, ἀνεκέρυξεν αὐτὸν τρόπον τινα σιωπηλῶς, ὡς μόνον σωτῆρα καὶ πρῶτιστον περιφανῆ ἄνδρα τοῦ ἔθνους.

Ἄλλ' ὁ φθόνος καὶ ἡ ἀδικία, ἀκοίμητοι πάντοτε ἀκόλουθοι καὶ συνοδοιπόροι τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, δὲν ἐβράδυναν νὰ ἐπιπέσωσι κατ' αὐτοῦ μ' ὄλον τὸ βᾶρος

τῆς ἰσχύος των· ὥστε ἀναγκασθεῖς ἐκ τῆς λίαν δυσμενοῦς καὶ ἐπικινδύνου κατὰ τῆς ζωῆς του ἐπιθέσεως, ν' ἀπέλθῃ λαθραίως ἐκ τῆς πατρίδος του, καὶ νὰ πλανᾶται λιμοκτονῶν ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, κατέφυγεν ἐπὶ τέλους μετὰ τῆς οἰκογενείας του εἰς τὴν ἐπιείκειαν καὶ τὴν γενναιότητα τῶν βαρβάρων ἐχθρῶν του, οἵτινες θαυμάζοντες τὸν ἄνδρα, ὑπεδέχθησαν αὐτὸν ἀσμένως, καὶ οὐ μόνον τοῦ ἐχορήγησαν ἀσφάλειαν, ἀλλὰ καὶ ἄφθονα μέσα βίου· συνάμα δὲ κύχοντο πρὸς τοὺς θεοὺς νὰ μωραίνωσι τοὺς Ἑλληνας, ὅπως καταδιώκωσι πάντοτε τοὺς μεγάλους αὐτῶν ἄνδρας.

Μετὰ τὸν θάνατόν του ὅμως, ὅτε ὁ φθόνος καὶ ἡ ἀδικία, ἀποχωρίζονται συνήθως ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ προσκολλῶνται μᾶλλον πρὸς ἐτέρους ζῶντας, μετεμλήθησαν καὶ οἱ συμπολιταὶ του, ἴσως ἐρυθριῶντες, καὶ τιμῶντες τὴν ἱερὰν αὐτοῦ κόνιν, ἣν μετεκόμισαν ἐν τῇ πατρίδι, ἀπένειμαν τὰς εἰς τὸν πατριωτισμόν, τὴν νοημοσύνην καὶ τοὺς μεγάλους αὐτοῦ ἀγῶνας δφειλομένας τιμάς. Τοιαύτη εἶναι δυστυχῶς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ τύχη τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν, ἐν μὲν τῷ βίῳ νὰ παραγνωρίζωνται ἢ νὰ ποτίζωνται μὲ δηλητηριώδη ποτὰ, ἐν δὲ τῷ τάφῳ νὰ ἀποθεόνωνται καὶ νὰ βαντίζωνται μὲ τὸ ἀνεξάτητον ἄρωμα τῆς αἰωνιότητος. Ὁ φθονερὸς κόσμος ἐνῷ δὲν ἀνέχεται καὶ λακτίζει μάλιστα τὸν ἐνδοξὸν ζῶντα, ἀξιοῖ νὰ θερμαίνεται καὶ νὰ λαμπρύνηται ἐκ τῶν ἀποπεπομένων ἐκ τοῦ νεκροῦ του φωσφορικῶν σπινθήρων.

Φαίνεται ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μεγαλοφυοῦς ἐκείνου Ἀθηναίου, ἀνεγνωρίσθησαν μᾶλλον καὶ ἐξετιμήθησαν τὰ ἐκ τῆς περινοίας του προκύψαντα αἴσια ἐξαγόμενα, ὡς καὶ τὰ ἐκ τοῦ ἠρωϊσμοῦ ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων ἀνιδρυθέντα ἐν Σαλαμίनि τρόποις,

κατὰ συνέπειαν τῶν ὁποίων τόσα ἀπῆλause μεγάλα εὐεργετήματα ἢ τε Ἑλλάς ἰδίως, καὶ ἐκ ταύτης ἅπανα ἐν γένει ἡ ἀνθρωπότης!

Ἡ μὲν Ἑλλάς ἰδίως ἤρατο μέγα καὶ ἀθάνατον κλέος, κατισχύσασα ἐν φοβερᾷ καὶ ἀνίσω πάλῃ ἀπαλλαγείτα ἐκ νέων εἰσβολῶν, ἔγινεν ἀπεναντίας ἔκτοτε ἐπιθετικὴ, ἠλευθέρωσε τὰς ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἀποικίας τῆς, καὶ ἐπέβαλε τοὺς ὅρους τῆς εἰρήνης εἰς τοὺς ἐχθρούς· ἐκράτυνε καὶ ἐπαγίωσε τὴν ἐθνικὴν αὐτῆς ἀνεξαρτησίαν καὶ ἐλευθερίαν, δι' ὧν κατέστη πλέον παντοῦ ἰσχυρὰ καὶ σεβαστὴ καταπλουτήσασα ἔτι μᾶλλον καὶ ἐκ τῶν ἐχθρικῶν λαφύρων, διευκολύνθη εἰς τὴν ἐμπέδοσιν τῆς βιομηχανίας τῆς, καὶ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ ἐμπορίου τῆς. Πλήρης δὲ ζωῆς καὶ εὐτημερίας ἐπεδόθη ἐν ἀνέσει εἰς τὴν βαθμιαίαν ἀνάπτυξιν καὶ εὐρωστίαν τῶν μελῶν τῆς, ἐξ ὧν αὐξάνουσι καὶ διατηροῦνται αἱ δημόσιαι καὶ ἰδιωτικαὶ δυνάμεις· εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν γραμμάτων, ἐξ ὧν διαφωτίζονται καὶ ἐξευγενίζονται τὰ ἔθνη· καὶ εἰς τὴν τελειοποίησιν τῶν ὠραίων τεχνῶν, ἐξ ὧν διακοσμοῦνται καὶ λαμπρύνονται. Τὰ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τῇ τέχνῃ ἐξοχα καὶ ἀμίμητα αὐτῆς ἀριστουργήματα, ἐχρημάτισαν (ὡς εἶναι καὶ εἰσέτι) τὰ πρωτότυπα καὶ ἡ πολυφωτος καὶ ἀσβεστος λυχνία ὄλου τοῦ μεταγενεστέρου κόσμου.

Ἡ δὲ ἀνθρωπότης ἐν γένει ἀντλήσασα τὸ φῶς ἐκ τοῦ θριαμβεύσαντος Ἑλληνισμοῦ, ἀνέπτυξε τὴν διάνοιαν, ἐμόρφωσε τὴν καρδίαν, καὶ ποικιλοτρόπως κατεπλούτησε καὶ προήγαγεν ἐν τῷ πολιτισμῷ ἅπαντα τὸν βίον αὐτῆς. Καὶ τί ἤθελεν εἶσθαι αὕτη ἐν τῷ ἀρχαίῳ καὶ νέῳ κόσμῳ, ἂν κατίσχυεν ἡ Περσικὴ βαρβαρότης, καὶ δεσμεύουσα τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὸ

πνεῦμα, ἐκώλυε πᾶσαν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν πρόδον; — Ἄς ἐμβλέψωμεν εἰς τὸν μεσαιῶνα, ὅτε τὰ βάρβαρα Σκανδιναυικὰ στίφη κατεπλημμύρισαν καὶ ἐκυρίευσαν τὴν Εὐρώπην· ἄς ἐμβλέψωμεν εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν Ἀνατολήν, ὑποκύψασαν μεταγενεστέρας, καὶ εἰσέτι δεσποζομένην ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς βαρβαρότητος, καὶ ἄς ἀπαντήσωμεν μετ' ἀμεροληψίας καὶ δικαιοσύνης.

Ὁ ὑπερισχύσας ἀπεναντίας Ἑλληνισμὸς καὶ τὸν ἀρχαῖον κόσμον ἐξημέρωσε, καὶ τὸν νέον ἀνεγέννησε καὶ ἐμόρφωσε. Αἱ Ἀθῆναι, ἡ Σπάρτη, ἡ Κόρινθος, αἱ Θῆβαι ἐχρημάτισαν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, τῇ τέχνῃ καὶ πάσῃ μαθήσει τὰ προκαταρκτικὰ Σχολεῖα ἀπάσης τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ οἱ μεγάλοι καὶ σοφοὶ αὐτῶν ἄνδρες καὶ καλλιτέχναι, οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ καθηγηταὶ τοῦ ἀρχαίου καὶ νέου κόσμου. Ἡ Ἀσία καὶ ἡ Ἀφρικὴ ἐν τῇ ἀρχαιότητι, τότε ἐπολιτίσθησαν καὶ ὀπωσοῦν διέλαμψαν, ὅτε προσφκειώθησαν μὲ τὰ γράμματα καὶ τὸν πολιτισμὸν τῆς Ἑλλάδος. Αἱ διάσημοι καὶ ποικίλαι Σχολαὶ τῆς Περγᾶμου καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας, εἶναι ἱστορικὰ μνημεῖα, καταμαρτυροῦντα τὴν ἐκπολιτιστικὴν δυνάμιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ὁ δὲ ἀρχαῖος Ῥωμαϊκὸς κόσμος τότε ἀληθῶς ἐμαλάχθη καὶ ἐξεπαιδεύθη, ὅτε κατακτῆσας τὴν πεφωτισμένην Ἑλλάδα, κατεκτήθη καὶ ὑπὸ τῶν φῶτων αὐτῆς. « *Grecia capta ferum victorem cepit, et artes intulit agrasti latio.* » Ὁ δὲ νέος χριστιανικὸς κόσμος ἐξῆλθεν ἀπὸ τὰ πικρὰ σκότη τοῦ μεσαιῶνος, καὶ ἀνέκυψεν ἐκ τῆς πιεζούσης αὐτὸν βαρβαρικῆς ἀμαθείας, διὰ τῆς βαθμιαίας καὶ ἐνδελεχοῦς μελέτης τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν γραμμάτων, καὶ διὰ τῆς διδασκαλίας τῶν ἐν τῇ Δύσει ἀποδημησάντων Ἑλλήνων μετὰ τὴν ὑπὸ

τῶν βαρβάρων Μωαμεθανῶν κατοχὴν τοῦ Βυζαντίου. Τοιαῦτα ἀπῆλυσεν καὶ εἰσέτι ἀπολαμβάνει εὐεργετήματα καὶ ἡ ἀνθρωπότης ἐν γένει ἐκ τῶν ἐν Σαλαμῖνι Ἑλληνικῶν τροπαίων.

(ἀκολουθεῖ.)

Η ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΔΕ-ΧΑΛΕΡ ΚΑΙ ΣΧΙΑΤΩΒΡΙΑΝΟΝ

ΜΕΤΑΞΥ ΑΤΟΜΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΑΝΤΙΘΕΣΙΣ.

Ὄταν ὅλοι ἐν γένει ζοῦν ἐν τῇ ἀταξίᾳ, ἡ λατρεύουσι καὶ θεοποιῶν ἀποκλειστικῶς τὴν ὕλην, τότε μόνος ὁ ἐκτός αὐτῶν εὐρισκόμενος, καὶ ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς διανοίας σφαῖρα βαδίζων, δύναται νὰ γνωρίζῃ καὶ κρίνῃ ὀρθῶς αὐτούς· πλὴν διατρέχει καὶ διπλοῦν κίνδυνον, εἴαν ἀνακηρυχθῇ κατὰ τῶν ἀτάκτων ἕξεων καὶ τῶν ὕλικῶν αὐτῶν κλίσεων, διότι ἢ θέλει γίνεαι δωρεὰν ἀντικείμενον ἐμπαθῶν ἐπιθέσεων, ἢ θέλει ἐπὶ τέλους ἐγκαταλειφθῇ ἐπὶ τῆς καθαρᾶς ἐπιφανείας, εἰς ἣν ἐπιπλέει.

Τὸ ἐγωϊστικόν, τὸ μικρολόγον, τὸ φίλερι, τὸ φαρτριστικόν καὶ χαμαιζήλον πνεῦμα οὔτε τὰς διδασκαλίας τῆς ἠθικῆς, οὔτε τὴν εὐσχημον γλῶσσαν τῆς σοβαρᾶς ἀληθείας ἀνέχεται. Θεωρεῖ αὐτὰς ὡς προσβολὰς κατὰ τῆς κακῶς ἐννοουμένης φιλαυτίας του, ἢ ὡς φιλοσοφικὰς ἀφαιρέσεις ἀγόνους καὶ ἀναξίους προσοχῆς. Μὴ ἔχον τὴν συνείδησιν τοῦ μεγάλου προσορισμοῦ καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας του, ὡς ἐκ τῆς ἀταξίας καὶ τοῦ ὑλόφρονος βίου του, ἀγνοεῖ καὶ τὰ ἀξία

τιμῆς νὰ ἐκτιμήτῃ, καὶ τὴν σωτηριῶδη αὐτοῦ ἀναγέννησιν νὰ ἀσπασθῇ.

Ὅταν ὁμως κοινωνία τις καταλήξῃ δυστυχῶς εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, εἶναι μὲν ἀξία οἴκτου, πλὴν καὶ πολλῆς μερίμνης, ὅπως προτραπῇ εἰς τὴν τήρησιν τοῦ ὑψηλοῦ τοῦ καθήκοντος νόμου. Αἱ ἀπλούστεραι τότε φιλοσοφικαὶ ἢ φιλολογικαὶ ἀλήθειαι χαρακτηρίζονται ὑπ' αὐτῆς ὡς μυστήρια ἀκατάληπτα, πρόξενα μᾶλλον ἐνοχλήσεως ἢ φωτισμοῦ, διότι συνειθισμένη νὰ ἀσχολῆται εἰς λήρους καὶ ἀγρίας προσωπικότητας, ἀπεχθάνεται καὶ τὴν σκέψιν καὶ τὴν σεμνολογίαν· τὰ πράγματα οὐδόλως ἐφιστῶσιν τὴν προσοχὴν τῆς, ἐκχέει τὸν ἰόν τῆς κατὰ μόνων τῶν ἀτόμων· τὸ ἠθικόν καὶ ἀναμορφωτικόν πνεῦμα κρίνεται οὐχὶ ὡς φάρμακον σωστικόν, ἀλλὰ δηλητηριώδες. Αἱ ἀνακηρύττουσαι καὶ ἐπιδιώκουσαι αὐτὸ γενναῖαι ψυχαί, διακινεῖται εἰς πολέμιαν οὕτως εἶπειν θέσιν μὲ τὴν κοινωνίαν αὐτῆν.

« Ἀναφύόμεναι, λέγει ὁ σοφὸς Δε-Χάλερ, παρακαίρως ἐντός διεσθαρμένων ἢ παρακμαζόντων κρατῶν, οὔτε νὰ τὰ σώσωσιν, οὔτε νὰ βραδύνωσι τὸν ὀλεθρον αὐτῶν εὐτυχοῦν. Οἱ ἥρωες οὔτοι μόνοι ἐν τῷ μέσῳ τῆς μάχης, παρ' οὐδενός ὑποστηρίζονται· αἱ ἀρεταὶ των παρ' οὐδενός ἐκτιμῶνται, διατελοῦν εἰς ἀντίθεσιν μὲ τὰς ἰδέας καὶ τὰς ἕξεις τοῦ τόπου των· ἡ ἀρετὴ των ἐρμηνεύεται ὡς φιλοδοξία, ἰδιοτροπία, ἀλαζονεία, πάθος ἢ φανατισμὸς, καὶ ἐπισύρει τὸν φθόνον ἢ τὸν κατὰδιωγμὸν. »

« Αἱ παρομοίου χαρακτῆρος ψυχαὶ ἐγείρονται, ὡς ἀριστα παρατηρεῖ καὶ ὁ μεγαλοφυὴς Σχιατωβριάνος, καὶ διαμένουν ἀκλόνητοι, ὡς διὰ νὰ διακόψωσι τὸ δικαίωμα τῆς παραγραφῆς κατὰ τῆς

» ἀρετῆς. Δυστυχῶς ὁμοίως ἡ λάμψις των ἐν τῷ μέσῳ
 » τῆς γενικῆς ἐξαχρειώσεως, δὲν συνεπάγει πᾶσαν
 » τὴν ἐπιδιωκομένην μεταβολὴν, διότι δὲν συνάπτον-
 » ται πρὸς τὰ πράγματα τοῦ καιροῦ των, εἶναι ξέναι
 » καὶ μεμονωμέναι ἐντὸς τῶν συγχρόνων των, καὶ
 » οὐδεμίαν ἢ ἐλαχίστην δύνανται νὰ ἐξασκήσωσιν
 » ἐπ' αὐτῶν ἐπιβροχὴν. Ὁ κόσμος περνᾷ ἀπ' ἔμπρο-
 » σθὲν των χωρὶς νὰ δύνανται νὰ τὰς παρασύρῃ, ἀλ-
 » λὰ καὶ αὐταὶ ἀδυνατοῦν νὰ σταματήσωσι τὸ ρεῦ-
 » μά του. Ἴνα κατασταθῶσιν ὠφέλιμοι εἰς τὴν κοι-
 » νωνίαν, πρέπει νὰ γεννηθῶσιν ἐντὸς λαοῦ, δια-
 » τηροῦντος σταθερὸν τὸν ἔρωτα τῆς τάξεως, τῆς
 » θρησκείας καὶ τῶν χρηστῶν ἠθῶν, καὶ ἔχοντος
 » τὴν κλίσιν καὶ τὸν χαρακτῆρα ἀναφορικὰ πρὸς τὴν
 » πολιτικὴν θέσιν του. Εἰς ἐποχὴν ὁμοίως διαφθορᾶς
 » δύνανται μὲν τὰ πράγματα νὰ ᾖναι μεγάλα, καὶ
 » οἱ ἄνθρωποι μικροὶ καὶ δυσανάλογοι ὡς πρὸς αὐ-
 » τὰ, τούτου ἕνεκα καὶ τὰ ἔργα των τότε εἶναι μάλ-
 » λον νηπιώδη καὶ οὐτιδανά. Εἰς τὰ κινήματά των
 » ἀντὶ νὰ δεσπόζωσι τὰς ἐπαναστάσεις, καὶ νὰ γί-
 » νωνται ἀνώτεροι καὶ αὐτῆς τῆς τύχης, καταδεσπό-
 » ζονται ἀπεναντίας καὶ καταβάλλωνται ἐξ ἔμφοτέ-
 » ρων· ὅθεν καὶ αἱ καταστροφαὶ τῶν βαρβάρων ὡς
 » καὶ αἱ πράξεις τῶν ἀγυρτῶν, διεγείρουσιν φρίκην
 » καὶ ἀποστροφήν, ἐνῶ αἱ ἄλλοτε μικροερίδες τῶν
 » Ἀθηνῶν καὶ τῆς Σπάρτης, εὐαρεστοῦν καὶ κατα-
 » γοητεύουσιν πάντοτε, διότι τὸ μεγαλεῖον τῶν ἀν-
 » ὄρων, μεγαλύνει καὶ αὐτάς.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΥΛΟΓΙΑΣ.

(Συνέχεια.)

Τοιαύτη εἶναι λοιπὸν ἡ ἐνεστῶσα (1766) θέσις
 τῆς Εὐρώπης ὡς πρὸς τὸν ἐμβολιασμόν, ὅστις εἶναι
 ἤδη ἐπίσημως παραδεδεγμένος καὶ ἀνευ τινὸς ἀντι-
 στάσεως εἰς τὴν Ἀγγλίαν, Σουηδίαν, Δανίαν, Νορ-
 βηγίαν, Γενεύην καὶ Τυββηρίαν. Εἰς τὴν Γερμανίαν
 καὶ τὰ ἐπίλοιπα μέρη τῆς Ἰταλίας οὔτε ἰσχυρὰ προ-
 σκόμματα ἀπαντᾷ, οὔτε μέγαν ἐν γένει ζήλον ἵνα
 προαχθῇ. Εἰς τὴν Γαλλίαν δοκιμάζει εἰσέτι ἰσχυροὺς
 πολέμους· εἰς δὲ τὴν Ἰσπανίαν καὶ τὴν Πορτογαλ-
 λίαν μόλις εἶναι ἴσως γνωστός. Οὐδεὶς διάστημα ἐν
 Εὐρώπῃ Ἰατρός ἀνέλαβε τὸν ἀγῶνα νὰ καταπολεμή-
 σῃ τὸν ἐμβολιασμόν, ἐκτὸς τοῦ Κ. Ησεν, ὅστις καὶ
 δι' ἐνὸς ἐσχάτως δημοσιευθέντος συγγράμματός του,
 ἀποκρούει αὐτόν. Εἰς τὴν Ἰταλίαν δύο μόνους Ἰα-
 τρούς γνωρίζω, οἵτινες τὸν ἀντέτεινον διὰ τῶν συγ-
 γραμμάτων των, ὃ μὲν εἶναι ὁ Κόμης Roncalli διὰ
 μιᾶς ἐπιστολῆς του, τυπωθείσης περὶ τὸ 1759· ὃ δὲ
 ὁ Δρ. Ἰωάννης Bianchi ἀπὸ τὸ Ἀρίμινον δι' ἐτέρας
 ταυτοχρόνου ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Κόμητα Roncalli.
 Οὗτοι δὲ ἔχουν ἀντιπάλους ὑπὲρ τοῦ ἐμβολιασμοῦ
 τοὺς ΚΚ. Targioni, Peverini, Linnadei, Pauli, Benzi, Gan-
 dini, Centenari, Manetti, Garnieri, Fantini, Gatti, Pizzorno,
 καὶ ἑτέρους, ὥστε ἂν ἐπρόκειτο ν' ἀποφασισθῇ τὸ
 ζήτημα διὰ τῆς πλειονότητος τῶν ἱκανῶν περὶ τὸ
 γράφειν Ἰατρῶν, ἤθελε βεβαίως γίνεαι δεκτὸς ὁ ἐμβο-
 λιασμός καὶ ἀπὸ ὅλην τὴν Εὐρώπην, καὶ ἀπὸ μόνην
 τὴν Ἰταλίαν.

Ἄλλὰ διὰ νὰ μορφώσωμεν καθαρωτέραν ἰδέαν περὶ τῆς θέσεως τοῦ ζητήματος, ὀφείλομεν κατὰ πρῶτον νὰ ἐξετάσωμεν τὰς γινομένας κατὰ τοῦ ἐμβολιασμοῦ ἀντιρρήσεις· θέλω ἀμεροληψίως τὰς ἀναφέρει, καὶ μὲ τὴν αὐτὴν ἀμεροληψίαν θέλω πειραθῆ νὰ σαθρίσω τὴν ἀξίαν μιᾶς ἐκάστης ἰδιαίτερος· οὐδὲν θέλω προσθέσει ἐξ ἰδίων μου· οὐδεμίαν ἄλλη χάρις μοι χροωττεῖται, εἰμὴ ὅτι ἔβαλον εἰς τάξιν ὅσα συνέλεξα ἐκ τῆς προσεκτικῆς ἀναγνώσεως τινῶν Συγγραφέων, οἵτινες διαπραγματεύονται αὐτὸ τὸ ἀντικείμενον. Ταῦτοι δὲ εἶναι μεταξὺ πολλῶν ἄλλων οἱ ΚΚ. Buttini, Tralles, Kirkpatrick, De la Condamine, Tissot, Mead, Jurin, Joachini κ. λ.

Πρώτη ἐνστάσις εἶναι, ἂν ὁ ἐμβολιασμός εἶναι θεμιτός ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Δὲν ἀνέκει εἰς ἐμὲ νὰ εἰσδύσω εἰς τὰ ἱερά ἄδυτα τῶν θεολόγων, ὅπως στηρίξω μίαν δοξασίαν, ἀλλ' ἰστώμενος ἐπὶ τοῦ κατωφλοίου τοῦ Ἀγιαστηρίου, νὰ εἶπω ὅτι, ἀφοῦ δὲν εἶναι προγεγραμμένος ἀπὸ τὰ κράτη τῆς Ἰταλίας, ἀφοῦ ἐνεργεῖται εἰς τὴν ἰδίαν Ἐπικράτειαν τοῦ Ῥωμαίου Ἀρχιερέως, ἀφοῦ ἕως ἀπὸ τοῦ 1758, ὁ Δρ. Guarnieri ἐφήρμωσεν ἀκωλύτως τὸν ἐμβολιασμόν εἰς τὴν Ῥώμην, ἀφοῦ τέλος εἰς ἐκ τῶν διασημοτέρων θεολόγων ὁ Πατὴρ Λαυρέντιος Βέρτης Αὔγουστινιανός, καθηγητὴς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Πίσας, δισηκρῆξεν ἐν Συμβουλίῳ θεμιτὸν τὸ ἔργον τοῦ ἐμβολιασμοῦ, οὐδεὶς πλέον ὑπάρχει λόγος, ὅπως ἀμφιβάλλῃ τις ὡς πρὸς τὴν εὐνοϊκὴν συγκατάθεσιν τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τοῦ ἐμβολιασμοῦ.

Οἱ ἀντίπαλοι τούτου ἐνίστανται κατὰ δεύτερον λόγον, ὅτι ἡ νόσος τῆς φυσικῆς Εὐλογίας δὲν εἶναι φύσει θανατηφόρος, εἰμὴ σπανίως, ἐπομένως προτι-

μότερον εἶναι νὰ τὴν περιμένῃ τις, παρὰ νὰ ἐπισπεύδῃ τὴν ἐμφάνισίν τῆς διὰ τοῦ ἐμβολιασμοῦ. Τοῦτο εἶναι ἐν τῶν ἰσχυροτέρων ἐπιχειρημάτων τοῦ Κ. Haen. Φαίνεται τῇ ἀληθείᾳ λίαν παράδοξον, πῶς Ἰατρός τοσοῦτον εὐπόλητος καὶ εὐπαιδευτος, οἷος ὁ Κ. Haen, ὑποστηρίζει τοιαύτην πρότασιν, ἀνασκευαζομένην ὑπὸ τῆς καθημερινῆς πείρας, καὶ ὑπὸ τοῦ κύρους τῶν ἐπιφανεστέρων Συγγραφέων τῆς Ἰατρικῆς ἀρχαίων καὶ νεωτέρων, ὡς εἶναι μεταξὺ πολλῶν ἄλλων οἱ ΚΚ. Ahron, Isaac, Ababeker, Avicenna, Platerus, Rambert, Sennert, Primeroso, Riviere, Hoffman, Sydenam, Helvetius, Winter, Muratori κ. λ. Εἰς τὴν Ἰατρικὴν Συλλογὴν τοῦ Κ. Haller ἡ Εὐλογία καλεῖται « νόσος τις » προσβάλλουσα κατὰ κακὴν μοῖραν τοὺς ἀνθρώπους » οἰασθήποτε ἡλικίας, καὶ ἀποδεκατίζουσα τὸ ἀνθρώπινον γένος. »

Αἱ ἀκριβέστεραι παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς φυσικῆς Εὐλογίας μᾶς διδάσκουν, ὅτι εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὅπου ἡ νόσος αὕτη δὲν εἶναι τόσον ἐπικίνδυνος, ὡς εἰς ἕτερας χώρας, ἀποθνήσκουν ἐξ Εὐλογίας 12 ἢ 16, καὶ ἐνίοτε 20 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ὅπου ἡ νόσος τῆς φυσικῆς Εὐλογίας εἶναι θηριωδεστέρα, ἀποθνήσκουν 20, 30 καὶ ἐνίοτε 40 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν (Justin). Εἰς τὴν Νέαν Ἀγγλίαν ἀποθνήσκουν 14 σχεδὸν ἐπὶ τοῖς ἑκατόν. Εἰς ἕτερα μέρη τῆς Ἀμερικῆς θνήσκονται 15 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν. Ὑπολογίζοντες δὲ ὅλας τὰς παρατηρήσεις τῶν διαφορῶν τοῦ κόσμου μερῶν, εὐρίσκομεν ὅτι ἡ θνητότης ἐκ τῆς φυσικῆς Εὐλογίας ἀναλογεῖ μὲ 10 σχεδὸν ἐπὶ τοῖς ἑκατόν. Τὸ ἐξαγόμενον τούτου προκύπτει ἐκ τῶν ἀκριβῶν ἐρευνῶν, τὰς ὁποίας ἐξετέλεσεν ὁ Κ. Jurin καὶ ὁ Σουηδὸς Ἰατρός Schultz, ἐκ τῶν πρὸ 17 ἐτῶν δημοσιευθέντων καταλό-

γων τῶν Νοσοκομείων τοῦ Λονδίνου, καὶ ἐκ τῶν παρατηρήσεων, αἵτινες ἐγένοντο εἰς τὴν Γενεὴν ὑπὸ τὴν ἔποπτείαν τῶν Ἀρχῶν. Ἡ νόσος λοιπὸν Εὐλογία θανατόνει πραγματικῶς τὸ δέκατον μέρος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ὁ Κ. Haen νομίζει ὅτι τοῦτο συμβαίνει ἐξ ἀμελείας τῶν Ἱατρῶν· ἐγὼ δὲν τολμῶ νὰ τὸ βεβαιώσω, λέγω ὅμως ὅτι ἐν ὅσῳ ἡ Εὐρώπη δὲν πληθύνεται ὑπὸ Ἱατρῶν, οἵτινες νὰ ἐπιμελῶνται ὅπως μὴ φονεύηται τὸ δέκατον μέρος, ὅσων ἐκ τῆς Εὐλογίας προσβάλλονται, ἡ Εὐλογία θέλει εἶσθαι πάντοτε ἐν νόσημα φονικόν.

Ἡ Ἀρχιδούκισσα Ἰσαβέλλα ἀπολεσθεῖσα ἐκ τῆς Εὐλογίας εἰς τὰ ἀνάκτορα τῆς Βιέννης ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἰσως τοῦ Κ. Haen, καὶ θεραπευομένη ἐξ ἑνὸς τῶν διασημότερων Ἱατρῶν τῆς Εὐρώπης, τοῦ Βαρῶνος Vvan Svieten, εἶναι ἰσχυρότατον ἐπιχείρημα κατὰ τοῦ ἰδίου Κ. Haen. Πρὸ πενήκοντα ἐτῶν μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, ἀπωλέσθησαν δυστυχῶς ἐκ τῆς Εὐλογίας ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰωσήφ, ὁ Δελφίν, ὁ Πρίγκηψ τῆς Ἑσθίας, καὶ ἡ μνησθεῖσα Ἀρχιδούκισσα, εἰς τοὺς ὁποίους δὲν ἐδύναντο βεβαίως νὰ ἐλλείψωσι τὰ ἀφθονώτερα βοηθήματα τῆς μάλλον πεφωτισμένης ἐπιστήμης, οὐδὲ εἶναι ἰσως δυνατόν ποτε ἰδιώτης νὰ ἐπιτύχη μεγαλύτερα βοηθήματα καὶ ἰκανωτέρους Ἱατρούς. Ἐντεῦθεν συμπεραίνομεν ὅτι ἡ Εὐλογία εἶναι νόσος φύσει φονικὴ, καὶ ὅτι ὁσάκις ἀφ' ἑαυτῆς ἀναφίνεται, κινδυνεύομεν νὰ εἴμεθα ὁ εἷς ἐκ τῶν δέκα, οἵτινες πρέπει νὰ ἀποθάνωσι.

Τρίτη ἐνστασις τῶν ἀντιπάλων τοῦ ἐμβολιασμοῦ εἶναι, ὅτι πολλοὶ διέρχονται τὸν βίον χωρὶς ποτε νὰ προσβληθῶσιν ὑπὸ τῆς Εὐλογίας, ἐπομένως ὁ ἐμβολιασμός ἤθελε μᾶς χρηγήσει ἀσθένειαν βεβαίαν, ὅ-

πως μᾶς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ νόσον ἀβέβαιον καὶ μέλλουσαν. Ἐὰν ὁμως δώσωμεν πίστιν εἰς τὰ γραφόμενα καὶ τὸ κῦρος ὄλων τῶν ἐπιφανεστέρων Ἱατρῶν, ὀλίγοι εἶναι οἱ ἀνθρωποὶ οἵτινες εὐτυχοῦν νὰ διέλθωσι τὸν βίον ἀνευ τῆς Εὐλογίας. Ὁ Isaac πιστεύει ὅτι ἡ Εὐλογία εἶναι γενικὴ εἰς ὄλους τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ Rhases βεβαίως θετικῶς ὅτι οὐδεὶς διανύων τὸν συνήθη βίον ἐξαιρεῖται ὑπ' αὐτῆς· τῆς ἰδίας γνώμης εἶναι καὶ ὁ Averroe καὶ ὁ Avicenna. Ὁ Fracastoro νομίζει ὅτι ἕκαστος ἀνθρώπος λαμβάνει αὐτὴν ἀπαξ· τὸ αὐτὸ βεβαίως καὶ ὁ Mercurial. Ὁ Avenzoar θεωρεῖ ὡς θαῦμα ἂν τις δὲν ὑποκύψῃ ποτὲ εἰς αὐτήν. Ὁ Foresto λέγει, ὅτι δικαίως οἱ Ἀραβες καὶ οἱ διασημότεροι Ἱατροί, παραδέξαντο ὅτι ἡ Εὐλογία εἶναι γενικὴ φορολογία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Οἱ Dedoneo, Sennert καὶ Primetoso τὴν θεωροῦν ὡς νόσημα ἀναπόφευκτον. Ὁ Borelli βεβαίως ὅτι εἶναι σπανία ἐξαιρέσεις τοῦ γενικοῦ κανόνος, ὅστις ἐν ὄλῳ τῷ βίῳ δὲν δοκιμάσει τὴν Εὐλογίαν· τῆς αὐτῆς ἰδέας εἶναι καὶ ὁ Rarchini, ὁ Diembocok καὶ ὁ Sebisius. Κατὰ δὲ τὸ φρόνημα τῶν Riviere καὶ Turp, μόλις εἰς μεταξὺ χιλίων δύναται νὰ τὴν ὑπεκφύγῃ. Οἱ δὲ Solbait καὶ Low θεωροῦν τὴν Εὐλογίαν ὡς μόλυσμα κληρονομικόν καὶ γενικῶς ἀναπόφευκτον. Ὁ Riedlin εἶναι ἐλευθεριώτερος εἰς τὰς προσδοκίας του, παραδέχεται ὅτι μεταξὺ ἑκατὸν δύο μόνον εὐτυχοῦν νὰ τὴν ὑπεκφύγωσι. Ὁ Juncker ἀπεναντίας οὐδένα παραδέχεται. Ὁ Κ. Habu μετὰ πενήκοντα ἐτῶν πῆραν λέγει ὅτι μόλις δύο μεταξὺ χιλίων, δύνανται νὰ μὴν ὑποκύψωσιν. Ὁ δὲ Κ. Scardona φρονεῖ ὅτι μόλις εἰς μεταξὺ χιλίων εἶναι προνομιστοῦχος· καὶ ὁ Ludwig οὐδεὶς. Ἡ μεγαλύτερα ὅμως παράμυθια ἀπαντᾶται εἰς τὴν Συλλογὴν τοῦ Κ. Haller, ὅστις πα-

ραδέχεται τρεῖς ἢ τέσσαρας μεταξύ ἑκατόν. Licet Variolae nemini pareant, observatione constat tres, aut quatuor ex hominibus centum ab his immunes per totam vitam esse.

Ἐάν εἰς τὴν μαρτυρίαν τῶν ῥηθέντων Ἰατρῶν προσθέσωμεν καὶ ἐκείνην τῶν ἰδίων ὀφθαλμῶν μας, οἵτινες μᾶς διαβεβαιοῦν ὅτι ὀλίγοι καὶ εὐάριθμοι, ἐκ τῶν εἰς ἡμᾶς γνωστῶν ἀνθρώπων, εἶναι ὅσοι ἀπέθανον χωρὶς νὰ λάβωσι τὴν Εὐλογίαν, δυνάμεθα εὐκόλως νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἡ πιθανότης τοῦ νὰ τὴν ἀποφύγωμεν εἶναι λίαν ἀσθενῆς, καὶ μόλις φθάνη εἰς τέσσαρας ἐπὶ τοῖς ἑκατόν. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἀληθές ὅτι πολλοὶ διέρχονται ἀπρόσβλητοι τὸν βίον, ἀλλ' ὅτι μάλιστα σπάνιοι εἶναι ὅσοι δὲν πληροῦν φόρον εἰς αὐτὴν τὴν ὀλεθριωτάτην νόσον.

Ἄλλ' εἶναι τοῦλάχιστον ἀποδεδειγμένον ὅτι διὰ τοῦ ἐμβολιασμοῦ μεταδίδεται ἡ νόσος, εἰς ὅσους ἠδύναντο φυσικῶς νὰ μὴ προσβληθῶσιν; Ἐγὼ παρατηρῶ ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν ἀνεπιτυχῶς ἐμβολιαζομένων δὲν προσβάλλονται ὑπὸ τῆς Εὐλογίας. Ἐκ τῶν Ἠινάκων τοῦ ἐμβολιασμοῦ, σχηματισθέντων εἰς τὴν Ἀγγλίαν περὶ τὸ 1721 καὶ 1728, προκύπτει ὅτι εἰς τὸ Βοξθουρὺ καὶ εἰς τὴν Καταμβριγίαν τινὲς μετὰ τὸν ἐμβολιασμὸν δὲν ἔλαβον τὴν Εὐλογίαν. Εἰς τὴν Σιένην καὶ εἰς ἕτερα μέρη τῆς Τυρρηνίας, τινὲς ὡσαύτως ἐμβολιασθέντες, δὲν εἶδον τὴν Εὐλογίαν (Manetti). Ἄλλα ὅμοια παραδείγματα διηγοῦνται ὁ K. de la Condamine καὶ ὁ Battini, ὅστις γράφει πρὸς τὸν K. Manetti ταῦτα: « ἡ κόρη μου ἐνεβολιάσθη τρεῖς ἀνεπιτυχῶς. » Ἐάν ᾗται ἀληθές ὅτι ἡ Εὐλογία εἶναι νόσος, ἥτις, ὡς φαίνεται, μεταδίδεται διὰ συνεπαφῆς: ἐάν ᾗται ἀληθές ὅτι μεταδίδεται καὶ ἐκ τῶν νο-

σηρῶν μορίων ἀναμιγνυομένων εἰς τὸν ἀέρα, ἢ καὶ ἐξ ἐπιστολῶν προερχομένων ἀπὸ μέρη εὐλογιασμένα, ὀφειλομεν νὰ εἴπωμεν ὅτι ὅσοι ἐν ὄλῳ τῷ βίῳ εὐτυχοῦν νὰ τὴν διαφύγωσι, τὴν διαφεύγουν δι' αὐτὸ καὶ μόνον ὅτι δὲν ὑπάρχουν εἰς τὸ σῶμά των αἱ διαθέσεις ἐκεῖναι, αἵτινες εἶναι ἀναγκαῖαι πρὸς τὴν ἐμφάνισιν καὶ ἐκρηξίν αὐτῆς, διότι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μονωθῇ τις καθ' ὄλον τὸν συνήθη βίον τοιουτοτρόπως, ὥστε νὰ μὴ λάβῃ πολλάκις τὴν ἔμμεσον ἢ ἀμμεσον ἐκείνην ἐπαφὴν, ἣτις ἀρκεῖ ὅπως ἀναφυῇ ἡ Εὐλογία. Τὸ φαινόμενον τοῦτο μᾶς κάμνει εὐλόγως νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι τὸ πλεῖστον μέρος τῶντι ὄσων δὲν ἔπρεπε νὰ ὑποκῦψωσιν εἰς τὴν νόσον, εἶναι αὐτοὶ ἐκεῖνοι ἐπὶ τῶν ὁποίων καὶ ὁ ἐμβολιασμὸς δὲν ἐπιτυγχάνει. Λοιπὸν ὁ συλλογισμὸς πρέπει νὰ γίνῃ οὕτω. Ὅλιγοι εἶναι ὅσοι καθ' ὄλον τὸν βίον ὑπεκφεύγουν τὴν φονικὴν νόσον τῆς Εὐλογίας, ἐπομένως προτιμότερον εἶναι νὰ ἐκτεθῶμεν εἰς μίαν ἀσθένειαν μᾶλλον ἀβέβαιον, ἀλλὰ θετικῶς εὐτυχῶς ἐκβάσεως, ὡς μετ' ὀλίγον θέλομεν ἰδεῖ, πρὶν νὰ προσδοκῶμεν τὴν φυσικὴν καὶ θανατηφόρον νόσον.

Ἡ τετάρτη ἐνστασις ἀφορᾷ τὴν δοξασίαν ἐκείνην, δι' ἧς συνήθως τὸ κοινὸν τῶν ἱατρῶν σπερμολογεῖ πλῆθος ὑποτιθεμένων, καὶ οὐδέποτε ἀποδεδειγμένων γεγονότων, ὅτι ὀρθῶς ὁ ἐμβολιασμὸς δὲν προλαμβάνει ἀρκούντως τὴν φυσικὴν Εὐλογίαν, διότι αὐτὴ ἐπανέρχεται ἀκολούθως καὶ ἐκ δευτέρου. Ἄς ἰδῶμεν κατὰ πρῶτον τί φρονοῦν οἱ διασημότεροι ἱατροὶ περὶ τῆς ἐπανόδου τῆς Εὐλογίας. Ὁ K. Tralles ἐκφράζεται οὕτω πῶς. « Οὐδόλως θέλω ἀμφισβητήσῃ τὴν » μαρτυρίαν τῶν Συγγραφέων, οἵτινες ὑποστηρίζουν » τὴν ἐπανάληψιν τῆς Εὐλογίας, λέγω μόνον ὅτι κα-

» τὰ τὴν πρακτικὴν μου, οὐδὲν τοιοῦτον παράδειγμα,
» μοὶ ἐπαρουσιάσθη, οὔτε ἤκουσα παρόμοιον ἀπὸ
» τούτων συναδέλφους μου. Γνωρίζω μὲν καλῶς ὅτι ἡ
» νόθος Εὐλογία (κοινῶς ἀνεμοβλογιὰ) ἐκλαμβάνει-
» ται συνήθως ἀντὶ τῆς γνησίας ὑπὸ τινῶν Κυριῶν,
» πολὺ ἐνασμενιζομένων εἰς ἐπιστημονικὰς ἐπιδείξεις,
» καὶ πρὸς τὰς ὁποίας κάποτε ἀντέτεινα μὲ δυσαρρέ-
» σκειάν των. Γνωρίζω προσέτι καλῶς ὅτι Ἴατροί τι-
» νες δύνανται ν' ἀπατηθῶσι καὶ νὰ ἐκλάβωσι μίαν
» νόσον ἀντὶ ἐτέρας. »

Ἄ Κ. Rosen παρατηρεῖ, « ὅτι ὅλοι σχεδὸν οἱ
» Ἴατροὶ παραδέχονται ὅτι ἀφοῦ ἅπαξ λάβῃ τις τὴν
» Εὐλογίαν, ἀπαλάττεται πλέον διὰ παντὸς ἐξ αὐ-
» τῆς· μολοντοῦτο ὑπάρχουν καὶ τινὰ ἀντιθετὰ πα-
» ραδείγματα, ἀν καὶ εἰς ἐλάχιστον ἀριθμὸν. »

Ἄ Κ. Millin λέγει, « ὅτι τινὲς διατείνονται ὅτι ἡ
» φυσικὴ Εὐλογία ἐπέρχεται καὶ εἰς τοὺς ἐμβολια-
» σθέντας· πλὴν ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι
» ἀν τοῦτο εἶναι ἀληθές, τὰ παραδείγματα εἶναι τό-
» σον σπάνια, ὥστε μόλις δύναται νὰ εὑρεθῇ ἐν μετα-
» ξὺ χιλίων· ἐν ὅμως ἡ καὶ δύο παραδείγματα δὲν
» ἀποτελοῦν ποτὲ γενικὸν κανόνα. » Ἄ ἔξοχος Κ.
Mead διαβεβαίωσεν ταῦτα. « Ἡ πείρα μᾶς ἀποδεικνύει
» ὅτι ἡ Εὐλογία δὲν ἐπανέρχεται καὶ ἐκ δευτέρου, καὶ
» ὅτι μόλις εἰς ἐντὸς χιλίων δύναται νὰ μὴ τὴν ὑπο-
» στη ἐν τῷ βίῳ. . . . Ὡς πρὸς δὲ τοὺς ἐμβολιαζο-
» μένους περὶ τῶν ὁποίων τινὲς λέγουσιν ὅτι ἔλαβον
» καὶ τὴν φυσικὴν Εὐλογίαν, ἐγὼ αὐτὸς μ' ὄσας καὶ
» ἀν κατέβαλλον μερίμνας, δὲν μ' ἔτυχε νὰ ἐπαλη-
» θεύσω καλῶς οὐδὲ ἐν γεγονόσι. » Πλὴν ἀρκοῦσα
ταῦτα· ἤθελον ὑπὲρ τὸ δέον ἐπεκταθῆ, ἐὰν ἀνάφερον
ἐνταῦθα τὰς αὐτὰς διαβεβαιώσεις, αἰτινες ἀναγινώ-

σκονται εἰς τὸν Boerhaave, τὸν Molin, τὸν Chirac καὶ
ἑτέρους. Ὅλοι οἱ δοκιμώτεροι Ἴατροί, οἵτινες ἐγρά-
ψαν περὶ τοῦ ἐμβολιασμοῦ, ὁμοφώνως διαβεβαίωσαν ὅτι
ἡ Εὐλογία δὲν ἐπανέρχεται πλέον. Ἴδου πῶς ἐκφρά-
ζεται καὶ ὁ Κ. Manetti. « Πρὸ ἐξήκοντα καὶ ἐπέκεινα
» ἐτῶν, κατὰ τὰ ὁποῖα ἀνεκαλύφθησαν καὶ παρατηρή-
» θησαν αἱ ἐπιτυχίαι καὶ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἐμβο-
» λιασμοῦ, δὲν ὑπάρχει παράδειγμα ἐπίσημον καὶ
» ἐπιβεβαιωμένον, ἐκ τοῦ ὁποίου νὰ προκύπτῃ ὅτι ὁ
» ἅπαξ ἐπιτυχῶς ἐμβολιασθεὶς, ἔλαβεν ἀκολούθως
» καὶ τὴν φυσικὴν Εὐλογίαν. »

Ἡ γνώμη καὶ τὸ κῆρος τῶν πεφωτισμένων τού-
των Συγγραφέων, ὤφειλον ν' ἀρκέσωσι πρὸς φήμωσιν,
ὄσων πρὸ τεσσαράκοντα καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν ὄναιρέον-
ται καὶ διαδίδουν τὴν ἐπανάληψιν τῆς Εὐλογίας εἰς
τούς ἅπαξ ἐμβολιασθέντας, χωρὶς νὰ προσφέρωσιν οὐ-
δὲ ἐν τούτῳ γεγονόσι ἀποδείξιμὸν (α). Πλὴν
ἐκτὸς τοῦ κύρους τῶν διασήμεων ἀνδρῶν, ἔχομεν
προσέτι καὶ θετικὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα, κατ' ἐμὴν
ἰδέαν, ἀποδεικνύουν ὅτι ὁ ἐμβολιασμός κωλύει τὴν

(α) Ὁ Δρ. Wagstaffe, ὁ Blankmor, καὶ ὁ Φαρμακοποιὸς
Massey, διέδοσαν διαφόρους μύθους, ὅπως δυσφημήσωσι τὸν
ἐμβολιασμόν· ἔφθασαν δὲ μέχρι τοῦ σημείου νὰ ὀνομάσωσι
καὶ τοὺς Λόρδους Plunket, Preston, Craffton καὶ Kanoues.
Ἄνεκαλύφθη ὅμως τὸ ψεῦδος καὶ ἡ ἀγυρτία των, καὶ ὑπε-
χρεώθησαν ν' ἀνακαλέσωσι δημοσίως τοὺς λόγους των (Ma-
netti). Ὁ Wagstaffe διεψεύσθη ὑπὸ τοῦ Δρ. Jurin μὲ τὸ
πειστήριον τοῦ πατρὸς τῆς νεάνιδος, φερομένης ὡς παράδει-
γμα τῆς ἐπανόδου τῆς Εὐλογίας· τὸ πειστήριον βεβαίως ἐν
συνειδήσει καὶ λόγῳ τιμῆς, ὅτι ἡ νεάνις, ἄλλην εὐλογίαν δὲν
ἔλαβε ἀπὸ τὴν τοῦ ἐμβολιασμοῦ. Ἡ αὐτὴ φήμη διαδοθεῖσα
καὶ περὶ τοῦ Λόρδου Montjoye, ἀπεδείχθη ψευδὴς ὑπὸ τοῦ
Δρ. Maty.

ἐπάνοδον τῆς Εὐλογίας. Ἴδού τινα ἐκ τῶν μάλλον ἐπισήμων καὶ πασιδήλων. Ὁ Δρ. Maty, ὅστις τόσον καλῶς ἔγραψε περὶ τοῦ ἐμβολιασμοῦ, λαθὼν τὴν φυσικὴν Εὐλογίαν κατὰ τὸ 22 ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἠθέλησε νὰ δοκιμάσῃ μετὰ 14 ἔτη, εἰάν ὁ ἐμβολιασμός ἠδύνατο νὰ τοῦ προκαλέσῃ τὴν νόσον· ἐνεβολίασεν αὐτὸς ἐαυτὸν· ἀλλ' ἡ Εὐλογία δὲν ἀνεφάνη. Ὁ Kirkpatrick ἐγνώρισε πολλὰ παιδιά, τὰ ὁποῖα εἶχον ἐμβολιασθῆ, καὶ ἀκολούθως συνεκατόχουν μὲ εὐλογιασμένους, χωρὶς ποτε ἐκεῖνα νὰ προσβληθῶσιν. Ὁ Riccardo Evans, εἷς ἐκ τῶν ἐπτὰ κακούργων, τοὺς ὁποίους, ὡς προείπομεν, εἶχε παραχωρήσει ἡ Κυβέρνησις χάριν πειρημάτων, ἔλαβεν εἰς τὰς φυλακὰς τὴν φυσικὴν Εὐλογίαν· ἀκολούθως τοῦ ἐγιναν δύο μεγάλαι τομαί, εἰς τὰς ὁποίας ἐνέχυσαν ἰκανὴν δόσιν εὐλογιώδους ὕλης, ἀλλ' οὔτε Εὐλογίαν εἶδεν, οὔτε βλάβην ὑπέφερον, οὔτε πόνους ἐδοκίμασεν, οὔτε φλόγωσιν εἰς τὰς τομάς· αὗται μάλιστα ἐντὸς ἕξ ἡμερῶν ἐθεραπεύθησαν ἐντελῶς. Ἡ δεσμώτις Ἐλισάβετ Harris ἡ ὑπὸ τοῦ Mead ἐμβολιασθεῖσα κατὰ τὴν Σινικὴν μέθοδον, ὡς διελάβομεν, διωρίσθη νοσοκόμος ἐπὶ 20 περὶπου εὐλογιασμένων, πλὴν οὐδέποτε προσεβλήθη. Ἡ Δεσποινὶς Baker ἐνεβολιάσθη εἰς ἡλικίαν 12 ἐτῶν, καὶ ἀναβρώσασα, ἠθέλησεν ἐκ νέου νὰ ἐμβολιασθῆ, ἔκαμε μόνῃ τῆς τὰς τομάς, ἐνέχυσεν εἰς αὐτὰς ἰκανὴν εὐλογιώδη ὕλην ἐπὶ τρεῖς διαδοχικὰς ἡμέρας, ἀλλ' ἡ νόσος δὲν ἐπανήλθεν. Εἷς ἀδελφὸς τοῦ Συνταγματάρχου York υἱὸς τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς Ἀγγλίας ἐμβολιασθεὶς, καὶ φοβαύμενος τὴν ἐπάνοδον τῆς νόσου ὑπέβληθη πετράκῃς εἰς νέους ἐμβολιασμούς, ἀλλ' οὐδέποτε πλέον εἶδε τὴν Εὐλογίαν.

Ἔολε ταῦτα τὰ ἀναμφισβήτητα καὶ ὑπὸ πολλῶν

Συγγραφῶν δημοσιευθέντα γεγονότα, δὲν ἤρκεσαν νὰ φημώσωσιν ὅσους ἀπειλοῦσαν τὴν ἐπάνοδον τῆς Εὐλογίας εἰς τοὺς ἐμβολιασθέντας. Ὁ Ἰππότης Henry, ὅστις εἶχεν ἐμβολιασθῆ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἠθέλησε καὶ εἰς τὴν Τυρρηνίαν νὰ πείσῃ τοὺς εὐπίστους, καὶ ἐμβολιασθεὶς ἐκεῖ ἐκ νέου μὲ ἰκανὴν εὐλογιώδη ὕλην, οὔτε Εὐλογίαν, οὔτε ἄλλο τι ὑπέστη. Καὶ ὅμως οὔτε τὸ κῦρος τῶν ἐξοχωτέρων τῆς Ἱατρικῆς Συγγραφῶν, οὔτε τὰ ἀναφερθέντα πασιδήλα γεγονότα, οὔτε ἡ ἐν Ἀγγλίᾳ πείρα τεσσαράκοντα ἐτῶν, ἰσχύουν νὰ πείσωσι τοὺς ἀντιπάλους. Ὑπάρχουν εἰσέτι Ἱατροί, οἵτινες χωρὶς νὰ ἀναγνώσωσι Συγγραφεῖς, ἢ νὰ ἰδῶσι πειράματα, ἐπιμένουν νὰ διασπείρωσιν ἀφηρημένας φήμας περὶ τῆς ἐπανόδου τῆς Εὐλογίας, καὶ νὰ ἐμπνέωσι δυσπιστίαν καὶ φόβους εἰς τοὺς ἀπλοικοὺς πελάτας των. Γνωρίζω τινὰς, οἱ ὁποῖοι, ἐνῶ μόλις ἐξεύρουν τὸ ὄνομα τῶν Συγγραφῶν, δυναμένων νὰ μᾶς διαφωτίσωσιν ἐπὶ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν ἀντικειμένου, διαδίδουν εἰς τὴν πόλιν μας (τὰ Μεδιόλανα), ὅτι εἰς τὴν Τυρρηνίαν (Toscana) ἐπανέρχεται ἡ Εὐλογία εἰς τοὺς ἐμβολιασθέντας. Εἰς τοὺς τοιοῦτους ὁμως λέγω, ὅτι ἂν δὲν ἀνέγνωσαν ἄλλα βιβλία, ἂς ἐξοικειωθῶσι μὲ τὰς ἐφημερίδας, καὶ θέλουν μάθη ὅτι τόσον εἶναι δύσκολος ἡ εὔρεσις ἐνὸς μόνου ἐμβολιασθέντος καὶ ἐπαναλαβόντος τὴν Εὐλογίαν, ὥστε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος (1765) παρεκατετέθη εἰς τὰς χεῖρας τοῦ K. de Frances, γενικοῦ εἰσπράκτορος τῶν Παρισίων, τὸ ποσὸν 12 χιλιάδων φράγκων, ὡς βραβεῖον ἀπονεμηθῆσόμενον πρὸς τὸν δυνηθέντα ἐντὸς ἐξαετίας ν' ἀποδείξῃ διὰ πειστηρίων ἀδιαφιλονεικῆτων, ὅτι ἡ φυσικὴ Εὐλογία ἀνεφάνη εἰς αἰονόηποτε ἐμβολιασθέντα. Ἀντί λοιπὸν νὰ διαδίδωσι τοιαύτας φήμας εἰς τοὺς

εὐπίστους αὐτῶν λάτραι, ἃς λάβωσι τὸ θάρρος ν' ἀνακοινώσωσι τὰς γνώσεις των εἰς Παρισίους, καὶ θέλουν ἔχει τὴν δόξαν τῆς ἀπονομῆς τοῦ βραβείου, καὶ τὸ οὐχὶ ἀδιάφορον κέρδος τριῶν σχεδὸν χιλιάδων σκούδων τῶν Μεδιολάνων. Ἐνόσω ὁμως τὸ βραβεῖον τοῦτο δὲν ἀπονέμεται εἰς τινὰ, ὁ λόγος καὶ ἡ πείρα μᾶς ὑποχρεοῦν νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ὁ ἐμβολιασμὸς μᾶς ἐξασφαλίζει ἀπὸ τὴν ἐπάνοδον τῆς φυσικῆς Εὐλογίας.

Ἡ τελευταία τέλος πάντων ἔνστασις εἶναι ὅτι, ἐπειδὴ αἱ ἀναφυόμεναι ἐπὶ τοῦ σώματος τῶν ἐμβολιασθέντων φλύκταιναι εἰσὶν ὀλίγαι, ὡς πρὸς τὰς ἀναφυόμενας ἐκ τῆς φυσικῆς Εὐλογίας, φαίνεται ὅτι ἡ φύσις δὲν λαμβάνει διὰ τοῦ ἐμβολιασμοῦ ἀρκούσαν ἐξοδον, ἐπομένως ἡ ἐμμένουσα ἐντὸς τοῦ σώματος δηλητηριώδης ὕλη, δύναται νὰ προξενήσῃ ἑτέραν βλάβην εἰς τὴν υἰεσίαν. Ἡ ἔνστασις αὕτη ἤτις παραδέχεται ὑπὸ τῶν περισσοτέρων Ἱατρῶν, οἵτινες προσπαθοῦν νὰ υποβάλλωσι τὰ γεγονότα εἰς τὰ συστήματά των, καὶ οὐχὶ νὰ στηρίζωσι ταῦτα ἐπὶ τῶν γεγονότων, ὑποθέτει ὅτι ἡ Εὐλογία εἶναι καθαρισμὸς τις καὶ διαχωρισμὸς γινόμενος εἰς τὸ αἷμα. Ἐὰν ὁμως ἡ Εὐλογία ἐπετελοῦσε τοιαύτην φυσικὴν ἐνέργειαν εἰς τὸ αἷμα, ἔπρεπε νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι οἱ ἄνθρωποι σήμερον εἶναι υἰγιέστεροι καὶ εὐρωστότεροι, ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους, οἵτινες ἀγνοοῦσαν τὴν Εὐλογίαν καὶ ἐπομένως δὲν ὑπέκειντο εἰς τὴν καθαριστικὴν ταύτης ἐνέργειαν. Ἐὰν προσέτι ἡ Εὐλογία ἦτο ἐξάγνισις τοῦ αἵματος, ἔπρεπε νὰ ἦναι φιλάσθενοι καὶ ἀσθενέστεροι οἱ μὴ λαβόντες αὐτήν, καὶ υἰγιέστατοι ὅσοι ὑπέστησαν αὐτήν· καὶ ἐν τούτοις παρατηροῦμεν τὸ ἐναντίον. Ποία τις διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ εὐλογιασθέντος καὶ τοῦ μὴ ὑποκύψαντος εἰς τὸ νόσημα;

Οὐδεμία βεβαίως ἐπαισθητή. Διὰ τί οἱ λαβόντες τὴν Εὐλογίαν εἰς τὴν νηπιότητά των νὰ μὴν ἐπαναλάβωσιν αὐτὴν μετὰ τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα ἔτη, ὅπως καθαρίσωσιν ἐκ νέου τὸ αἷμά των, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τοσοῦτον ἀνενεώθη, ὥστε καθ' ὅλας τὰς φυσικὰς πιθανότητας δὲν ἐμείνεν οὔτε ἐν μόνον σφαιρίδιον; Τοῦτο ὁμως δὲν συνέβη. Λοιπὸν ἡ Εὐλογία δὲν εἶναι καθαρισμὸς ἢ βρασμὸς καὶ διαχώρισις τοῦ αἵματος ἢ ἑτέρων ὑγρῶν ὡς γενικῶς ὑποτίθεται.

Πλὴν ἴσως μὲ ἐρωτήσωσιν, τί εἶναι ἡ Εὐλογία; Ἀποκρίνομαι· εἶναι μία θλιβερωτάτη νόσος, τῆς ὁποίας βλέπω μὲν τὰ ἀποτελέσματα, ἀγνοῶ δὲ τὰς αἰτίας· νόσος μεταδιδόμενη δι' ἐπαφῆς, τῆς ὁποίας μ' εἶναι ἐντελῶς ἀγνωστος ὁ ἐσωτερικὸς χαρακτήρ, ὡς ἦτο καὶ εἰς τὸν Sydenham καὶ εἰς τὸν Boerhaave. Ἀλλὰ κατὰ τίνα τρόπον δρῶμεν νὰ ὀδηγηθῶμεν, ὅπως καλῶς τὴν μεταχειρίζομεθα; Ἀποκρίνομαι· διὰ τῶν γεγονότων, καὶ διὰ μιᾶς σειρᾶς ἀπειρῶν παρατηρήσεων, ἐξηγημένων ἀπὸ τοὺς κλασικωτέρους παρατηρητὰς, οἵτινες μετεχειρίσθησαν τὴν συντελεστικωτέραν μέθοδον, ἀπέβαλλον τὰ βλαβερά φάρμακα, καὶ ὡμολόγησαν τὸ σκότος καὶ τὴν ἀγνοίαν μας ὡς πρὸς τὴν φύσιν αὐτῆς. Ἄς ἀκούσωμεν τὸν K. Manetti.
« Πολλοὶ νομίζουν ὅτι ὁ ἐμβολιασμὸς δὲν παράγει
» ἀρκούσαν ἐξοδον εἰς τὴν Εὐλογίαν, καὶ διὰ τοῦτο
» φοβοῦνται ὅτι οἱ ἐμβολιασμένοι, ὑπόκεινται εὐκολώτερον εἰς τινὰς ἐνοχλήσεις καὶ ἀσθενείας· πλὴν
» ἢ εἰς ὅλα διδάσκαλος πείρα ἐξαλείφει καὶ αὐτοὺς
» τοὺς φόβους . . . . Μεταξὺ τόσων ἐμβολιασθέντων
» πρὸ πολλῶν ἐτῶν εἰς τὴν Φλωρεντίαν καὶ εἰς ὅλην
» τὴν Τυρρηνίαν, δὲν ὑπάρχει παράδειγμα, τὸ ὁποῖον
» νὰ προσφέρῃ τοιαῦτα ἐξαγόμενα· ὁ καιρὸς προπάν-

των άλλους μὲν φωτίζει, καὶ άλλους ἐξάγει ἀπὸ τὴν ἀπάτην. » Ἐς ἀναγνώση τις καὶ τὰ συγγράμματα τῶν καλητέρων Ἱατρῶν τοῦ ἐμβολιασμοῦ, διότι καὶ ἐξ αὐτῶν θέλει πεισθῆ, ὅτι ὁ εὐνοϊκώτερος ἐμβολιασμός ἐστὶν ἐκεῖνος, ὅστις ἐκβάλλει ὀλιγωτέρας φλυκταινάς. Τοῦτο ἀποδεικνύει διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ πείρας ὁ ἐκ Τυρρηνίας διακεκριμένος Ἱατρός Gatti, ὅστις ὡς ἀληθοῦς φιλόσοφος ἐξέδωκεν εἰς Παρισίους σύγγραμμά τι, τὸ ὁποῖον τιμᾷ καὶ αὐτὸν καὶ τὴν πατρίδα του. Τῆς ἰδέας αὐτοῦ εἶναι καὶ ὅλοι οἱ συγγράφαντες περὶ τοῦ ἐμβολιασμοῦ, οἵτινες ἐπιθεβαιοῦν ὅτι ἡ νόσος εἶναι τόσον μᾶλλον ἐλαφρὰ, ὅσον μικρότερος εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν εὐλογιωδῶν φλυκταινῶν, αἵτινες ἀναφαίνονται ἐπὶ τοῦ σώματος. Ἴδου οἱ λόγοι τοῦ Sydenam. « Animadvertendum est autem morbum, » hunc magnum aestimari non per Variolarum frequentiam, » quae reliquum corpus, sed pro earum numero tantum » quae faciem obsedere. »

(ἀκολουθεῖ.)

ΣΠΟΥΔΑΙΟΝ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΓΕΓΟΝΟΣ.

Σύγχρονός τις Ἱστορικός τῆς Σιένης ἀναφέρει τὸ ἐξῆς σπουδαῖον ἱστορικὸν γεγονός, τὸ ὁποῖον ἠκολούθησε κατὰ τὸ ἔτος 1395 ἐν τῇ ῥηθείσῃ Ἱταλικῇ πόλει.

Ἡ ἀρχαία οἰκογένεια τῶν Μοντανίνων διετέλει πρὸ πολλῶν γενεῶν εἰς διηνεκὴν πόλεμον μετ' ἐκείνης τῶν Σαλιμβένων. Ἡ ἔχθρα τῶν δύο τούτων οἰκογενειῶν προήλθεν ἐκ τῆς θήρας ἐνός συάγρου, ὅπου ἐφονεύθη εἰς Σαλιμβένος. Ἡ οἰκογένεια τῶν Μοντανίνων εἶχε σχεδὸν ἐντελῶς καταστροφῇ ἐκ τοῦ μακρόδου ἐκείνου μετὰ τῶν ἀντιπάλων τῆς πολέμου ὅλα αὐτῆς τὰ κτήματα εἶχον διαρπαγῇ ἢ δημευθῇ, καὶ ἄλλο τι δὲν διεσώζετο ἐκ τῆς ἐνδόξου ἐκείνης οἰκογενείας, εἰμὴ μόνον δύο τέκνα τοῦ Θωμᾶ Μοντανίνου, ὀνομαζόμενα Κάρολος καὶ Ἀγγελικὴ. Κατώκουν δὲ ἀμφοτέρα εἰς τὴν κοιλάδα τῆς Στρόβης, ὅπου ἐκ μιᾶς μεγάλης προγονικῆς περιουσίας εἶχε μόνον ἀπομείνη εἰς αὐτὰ μικρὸν τι κτήμα ἀξίας μόλις χιλίων φιορινίων, πρὸς τὰ ἔσοδα τοῦ ὁποῖου ἐπεριώριζον τὰς δαπάνας των.

Γείτων τις ἐπιθυμῶν νὰ συσσωματώσῃ αὐτὸ τὸ μικρὸν κτήμα πρὸς τὰ ἰδικά του, ἐπειράτο διὰ παντός μέσου νὰ ἐπιτύχῃ τὸν σκοπὸν του. Ἦτο δὲ δημότης λίαν ἰσχυρὸς εἰς τὴν τότε κυβέρνησιν τῆς Σιένης, διότι ἀνήκεν εἰς τὴν φιλόποπτον καὶ ζηλότυπον βιομηχανικὴν ἐκείνην ὀλιγαρχίαν, ἥτις ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν Σαλιμβένων κατέλαβε τὴν Ἀρχὴν περὶ τὸ 1390. Οὐδεὶς δὲ ἐδύνατο ἀνευ κινδύνου νὰ προσβάλλῃ αὐτόν. Πολλάκις ἀπετάθη πρὸς τὸν Κάρολον Μοντανίνην ζητῶν νὰ ἀγοράσῃ τὸ κτήμα του, ἀλλ' αὐτὸς ἐπιμόνως ἤρνεϊτο, διότι προϋτίθετο νὰ τὸ διαθέσῃ ἐν δέοντι χρόνῳ, ὡς ἐμπρέπουσαν προῖκα ὑπὲρ τῆς ἐτι ἀνηλίκου καὶ ὠραιότατης ἀδελφῆς του Ἀγγελικῆς.

Ὁ γείτων πρὸς ἐκδίκησιν τῆς ἀρνήσεως καὶ ἀπώλειαν τοῦ κτήματος τοῦ Καρόλου, κατηγόρησεν

αὐτὸν εἰς τὴν κυβέρνησιν ὡς συνωμότην μετὰ τῶν Γουέλφων καὶ τῶν εὐγενῶν, κατὰ τῶν Σαλιμβένων καὶ τῆς δημοτικῆς κυβερνήσεως. Τὸ κληρονομικὸν μῆσος τῶν δύο οἰκογενειῶν κατέστησε πιθανὴν τὴν κατηγορίαν, ἐνισχυομένην καὶ ὑπὸ τοῦ κύρους τοῦ κατηγοροῦ.

Ὁ Κάρολος Μοντανίνης ὑπεξέφυγε μὲν τὴν κατὰ τῶν συνωμοτῶν καταγινωσκομένην κεφαλικὴν ποινὴν, πλὴν κατεδικάσθη εἰς πρόστιμον χιλίων φιορινίων· πληρωτέων ἐπὶ ποινῇ θανάτου ἐντὸς δεκαπέντε ἡμερῶν. Ἡ ἀπληστία ὁμῶς τοῦ συκοφάντου ἐματαιώθη, διότι ὁ Μοντανίνης διὰ νὰ μὴ ἀφήσῃ τὴν ἀδελφὴν του εἰς ἐσχάτην πτωχείαν, ἐπροτίμησε μᾶλλον νὰ ἀποθάνῃ εἰς τὰς φυλακάς, παρὰ νὰ ἐξέλθῃ μὲ τὴν ἀπώλειαν τῆς πατρικῆς κληρονομίας. Εἶχε μὲν τινὰς μητρικοὺς συγγενεῖς, ἀλλ' αὐτοὶ δὲν ἐτολμοῦσαν νὰ τὸν βοηθήσωσιν ἵνα μὴ δώσωσιν ὑπονοίας εἰς τὴν κυβέρνησιν, καὶ ἐπισύρωσι κατ' αὐτῶν τὴν αὐτὴν δυσμένειαν. Μόναί αἱ γυναῖκες ἐβλεπον καθ' ἑκάστην τὴν Ἀγγελικὴν καὶ συνεθρήνουν μετ' αὐτῆς.

Κατὰ τὴν πρωίαν τῆς δεκάτης πέμπτης ἡμέρας εἰς ἣν ἔληγεν ἡ προθεσμία τῆς φυλακῆς, περνῶν ἔφιππος ὁ Ἀνσέλμος Σαλιμβένος ἐκ τῆς οἰκίας τῆς ἀτυχοῦς ἀδελφῆς τοῦ Καρόλου, παρετήρησε τὰς θρηνοῦσας γυναῖκας καὶ ἔμαθε παρ' αὐτῶν τὴν τύχην, ἧτις ἐπέκειτο εἰς τὸν τελευταῖον ἀπόγονον τῆς ἀντιζήλου αὐτοῦ οἰκογενείας. Ὁ Ἀνσέλμος καίτοι εἶχε πρὸ πολλοῦ τρωθῆ ἐκ τῆς σπανίας ωραιότητος τῆς Ἀγγελικῆς, δὲν ἐφανέρωσεν ὁμῶς ποτὲ οὔτε εἰς αὐτὴν, οὔτε εἰς τὸν ἀδελφόν τῆς τὰς συμπαθείας του, κωλύομενος ἐκ τῶν ἀναμνήσεων τόσου χυθέντος αἵματος μεταξὺ τῶν δύο οἰκογενειῶν.

Πλὴν συγκινηθεὶς τότε ἐκ τῆς θεᾶς τοσαύτης δυστυχίας μετέβη ἀμέσως εἰς τὸν δημοτικὸν Ταμίαν, καὶ πληρώσας τὸ πρόστιμον τῶν χιλίων φιορινίων, διέταξε συνάμα τὸν δεσμοφύλακα νὰ ἐλευθερώσῃ ἀμέσως τὸν Κάρολον Μοντανίνην. Οὗτος ἐκπλαγεὶς ἐκ τῆς ἀπροσδοκῆτου ἐλευθερίας καθ' ἣν στιγμὴν ἐπαρμένεν ἀπεναντίας τὸν θάνατον, ἔδραμε ταχέως εἰς τὸν οἶκόν του, ὅπου εὔρε τὴν ἀδελφὴν του βυθισμένην εἰς τὰς σκληροτέρας ἀγωνίας. Ἄλλ' οὔτε αὐτὴ, οὔτε αἱ φίλαι τῆς ἠδύναντο νὰ ἐξηγήσωσιν, ἢ νὰ ἐννοήσωσι διὰ τίνων μέσων ἠλευθερώθη ὁ Κάρολος. Ἐντὸς ὀλίγου ἡ οἰκία τοῦ Μοντανίνου ἐπληρώθη ὑπὸ συγγενῶν καὶ γειτόνων, ἐλθόντων νὰ συμμερισθῶσι τὴν χαρὰν των. Ὁ Κάρολος ὅστις ἐνόμιζεν ὅτι εἷς ἐξ ἐκείνων ἦτον ὁ ἐλευθερωτὴς του, εὐχαριστοῦσε τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον, ἀλλ' ἅπαντες ἤρνοῦντο, ἐρυθριῶντες καὶ ἀναφέροντες συνάμα τὰ αἷτια ἢ τὰς προφάσεις ἕνεκα τῶν ὁποίων δὲν τὸν ἐβοήθησαν.

Τὴν ἐπιούσαν μετέβη εἰς τὸν δημοτικὸν ταμίαν, καὶ παρ' αὐτοῦ ἔμαθεν ὅτι ὤφειλε τὴν ζωὴν του εἰς τὸν υἱὸν ἑνὸς τῶν ἐχθρῶν του. Ὁ Κάρολος Μοντανίνης συγκινηθεὶς ὑπὸ τοσαύτης γενναιότητος, ἠθέλησε νὰ ὑπερβῇ τὴν μεγαλοφυχίαν τοῦ Σαλιμβένου. Ἐπειδὴ ὁμῶς δὲν ἀρκοῦσαν αἱ παρακλήσεις του, ἠναγκάσθη νὰ μεταχειρισθῇ τὴν ἰσχύν του, ἵνα πείσῃ τὴν Ἀγγελικὴν νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν του· αὐτὴ δὲ ὑποσχεθεῖσα τέλος νὰ παραχωρήσῃ εἰς ἀμοιβὴν πρὸς τὸν εὐεργέτην τοῦ ἀδελφοῦ τῆς ὅ,τι εἶχε προσφιλέστερον εἰς τὸν κόσμον, εἶπεν ἐνταύτῳ ὅτι ἠθέλε προνοήσῃ ἀκόμη καὶ περὶ τῆς ὑπολήψεώς της, διότι δὲν ἐννοοῦσε νὰ ζῆ ἐν κακοθείᾳ καὶ ἀτιμίᾳ.

Ἡμέραν τινὰ λοιπὸν, δύο ὥρας μετὰ τὴν δύσιν

τοῦ ἡλίου, ὁ Κάρολος μεταβὰς μετὰ τῆς ἀδελφῆς του εἰς τὸν οἶκον τοῦ Σαλιμβένου, ἀπήτησεν νὰ συνομιλήσῃ κατὰ μόνος πρὸς τὸν Ἰππότην, πρὸς ὃν εἰσαχθεὶς μετὰ τῆς Ἀγγελικῆς ὠμίλησεν εἰς αὐτὸν κατὰ τὸν ἐφεξῆς τρόπον. « Εἰς ὑμᾶς, Κύριε, δεξιῶ αὐ-
» τὴν τὴν δούμοιρον ζωὴν, ἥτις μοὶ ἀπέμεινεν εἰς
» ὑμᾶς ἢ ἀδελφῆ μου ὀφείλει τὸν ἀδελφόν της καὶ
» τὴν τιμὴν της. Ἐὰν ἡ τύχη δὲν ἤθελε τόσον μα-
» νιωδῶς καταδιώξῃ τὴν οἰκογενειάν μας, δὲν θὰ
» μᾶς ἔλειπον τὰ μέσα τοῦ νὰ σᾶς δηλώσωμεν τοῦ-
» λάχιτον ἐν μέρει τὴν εὐγνωμοσύνην μας. Ἀλλ'
» ἤδη δὲν μᾶς ἀπομένουν πλέον, εἰμὴ τὰ σώματα
» καὶ οἱ ψυχαί μας. Ὑμεῖς ἐσώσατε ἀμφοτέρω εἰς
» ὑμᾶς λοιπὸν ἀνήκουν καὶ ἡμεῖς ἐμπιστευόμεθα εἰς
» τὴν γεναιότητα καὶ τὴν συμπάθειάν σας, ἵνα μετα-
» χειρισθῆτε αὐτὰ ὡς ἰδικά σας. »

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἐξῆλθεν ἀποτόμως, καὶ ἄρῃσε τὴν ἀδελφὴν του μόνην μετὰ τοῦ Σαλιμβένου. Αὐτὸς ἤρχισε νὰ τῆς ὀμιλῇ, πλὴν συγκινηθεὶς ἐκ τῆς νεκρικῆς αὐτῆς ὠχρότητος καὶ ἐκ τῆς ἀπελπισίας, ἣν παρετήρει ἐξωγραφισμένην ἐπὶ τοῦ προσώπου της, ἐξῆλθε καὶ αὐτὸς παραγρῆμα, καὶ προσκαλέσας τὰς Κυρίας τῆς συνοικίας, παρεκάλεσεν αὐτάς νὰ διαμείνωσι μετὰ τῆς εὐγενοῦς νεάνιδος, ἥτις παρευρίσκετο εἰς τὸν οἶκόν του. Μεγάλως ἐξεπλάγησαν αἱ εἰσελθεῦσαι Κυρίαί, ὅταν εἶδον τὴν Ἀγγελικὴν εἰς τὰ δωμάτια τοῦ Σαλιμβένου. Ἡ σεμνὴ ὁμως συμπεριφορὰ τῆς νεάνιδος διέφευδε πᾶσαν ὑβριστικὴν ὑπόνοιαν, ἀλλ' ἡ πασιδῆλος ἐχθρὰ τῶν δύο τούτων οἰκογενειῶν, δὲν ἐπέτρεπεν εἰς αὐτάς νὰ ἐμβατεύσωσιν εἰς τὰ αἶτια τῆς ἐλεύσεώς της. Ὅλοι ἐσιώπων καὶ περιεπλανῶντο εἰς διαφόρους εἰκασίας. Ἐν-

τούτοις ὁ Ἀνσέλμος συναθροίσας τοὺς συγγένετες του εἰς τὸν οἶκόν του, προσεκάλεσε συνάμα καὶ τὴν Ἀγγελικὴν καὶ τὰς Κυρίας, αἵτινες τὴν ἐσυντρόφεον, καὶ παρεκάλεσε μετὰ δακρύων ἅπαντας τοὺς φίλους του νὰ τὸν ἀκολουθήσωσιν. Ἄνευ δὲ ἐτέρας ἐξηγήσεως μετέβη εἰς τὸν οἶκον τοῦ Μοντανίνου μετὰ ὅλην τὴν συνοδείαν, προπορευομένην ὑπὸ πολλῶν λαμπάδων.

Ἀποταθεὶς τότε εἰς τὸν Κάρολον εἶπεν. « Σὺ μοὶ
» ὠμίλησας ἄνευ μαρτύρων, ἐγὼ ὁμως ἀπαιτῶ νὰ
» ἀκούσῃς τὴν ἀπάντησίν μου ἐνώπιον αὐτῆς τῆς ἐν-
» τίμου ὀμηγύρεως. Εἶναι ἤδη πολὺς καιρὸς ἀφοῦ ἐ-
» τρώθην ὑπὸ τῆς ὠραιότητος, τῆς σεμνότητος καὶ
» τῶν λοιπῶν ἀρετῶν τῆς ἀδελφῆς σου Ἀγγελικῆς,
» ἠσθάνθην ὅτι οὐδεμίαν ἄλλη εὐγενῆς νεάνις ἤξιζεν
» εὐγενέστερον ἔρωτα. »

» Μολαταῦτα ἀπέκρυπτον πάντοτε αὐτὴν τὴν
» κλίσιν μου, ἣν εἰς οὐδένα ἕτερον πρότερον ἀπὸ σὲ
» ἀνεκοίνωσα. »

» Ἡ δυστυχία ἥτις σᾶς προσέβαλε καὶ ἡ εὐερ-
» γεσία μου, ἔδοσαν ἀφορμὴν νὰ γνωρίσητε τὴν καρ-
» δίαν μου. »

« Σὺ μὴ δυνάμενος νὰ ἀνεχθῆς μίαν φιλοφροσύ-
» νην ἄνευ τινὸς ἀμοιβῆς, παρεδόθης μετὰ τῆς ἀδελ-
» φῆς σου εἰς χεῖράς μου, ὑποβάλλων εἰς τὴν διά-
» θεσίν μου τὴν ζωὴν σου, τὴν τιμὴν σου, καὶ ὅλην
» ἐν συντόμῳ τὴν ὑπαρξίν σου. Ἀποδέχομαι οὐτὸ τὸ
» πολῦτιμον δῶρον, ἀλλ' ἀπαξιῶ νὰ κατέγω οὐτὸ ἀ-
» νευ νομίμου τίτλου. Ἐὰν λοιπὸν συγκατανεύθῃς,
» λαμβάνω ἐνώπιον αὐτῆς τῆς ἐντίμου ὀμηγύρεως
» τὴν Ἀγγελικὴν Μοντανίνου ὡς προσφιλῆ μου σύ-
» ζυγον, καὶ τὸν ἀδελφόν της Κάρολον ὡς γυναί-

• κάδελφόν μου· έννοώ δὲ ἀπὸ τοῦ δε καὶ εἰς τὸ ε-
• ξης ἢ περιουσία μου, νὰ ᾔηται μεταξὺ ἡμῶν κοινή. •
Οἱ γάμοι ἐτελέσθησαν ἀμέσως καὶ μετὰ μεγάλης
πομπῆς. Ἡ συμφιλιώσις αὐτῶν τῶν δύο οἰκογενειῶν
συνετέλεσε νὰ διεγερθῶσιν ὑπόνοιαι πρὸς τὴν κυβέρ-
νησιν περὶ τῆς ἀδίκου κατὰ τοῦ Καρόλου κατηγορίας·
ἀνεθεώρηθησαν τὰ δικόγραφα καὶ ἀναγνωρισθεῖσης
τῆς ἀδικίας ἐξ' ἧς ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἀπολεσθῇ ὁ ἀτυ-
χῆς Κάρολος, ἀπεδόθη εἰς αὐτὸν τὸ πληρωθὲν πρόσ-
τιμον καὶ ἀντεκατεστάθη εἰς ὅλα τὰ πολιτικά του
δικαιώματα. (α)

(Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ).

ΑΣΠ. ΗΛ. ΖΕΡΒΟΥ Ι.

ΓΝΩΜΟΛΟΓΙΑΙ ΙΝΔΙΚΗΣ ΣΟΦΙΑΣ,

ΕΚ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ.

33. Οὐδεμίαν πρέπει τις νὰ ἔχη πίστιν εἰς βασι-
λεῖς, εἰς γυναῖκας, εἰς ὀπλοφόρους ἄνδρας, εἰς κερα-
σφόρα καὶ ὄνουχοφόρα ζῶα, καὶ εἰς ποταμούς.

(α) Σ. Ε. Τρία πρόσωπα συναμιλλῶνται εἰς τὸ ἱστο-
ρικὸν τοῦτο ἀνέκδοτον περὶ ἀρετῆς· ὁ Κάρολος, ἡ Ἀγγελικὴ
καὶ ὁ Ἀνσέλμος. Ὁραῖος ὁ ἀγὼν καὶ τοσοῦτο μᾶλλον ὠραῖος,
καθόσον διεγείρεται μεταξὺ ἀδιαλλάκτων ἐχθρῶν, κληρονομη-
σάντων πατρῶα μίση. Ὁ μὲν Κάρολος θέλων ν' ἀποτίσῃ τὴν
δφειλὴν τῆς μεγάλης εὐεργεσίας, ἧτις τὸν ἀπήλλαξεν ἀπὸ
βέβαιον θάνατον, καὶ μὴ ἀνεχόμενος νὰ φανῇ κατώτερος τοῦ
εὐεργέτου του, περυσύρεται εἰς ἀπόφασιν, καταστρέφουσαν

34. Οὐδὲν φιλικώτερον τῆς ὑγείας, ἐπαινετώτερον
τῆς ἀρετῆς, ἀγαπητότερον τοῦ τέκνου, καὶ ὀδυνηρό-
τερον τῆς πείνης.

35. Μακρὰν ἐκ τῆς χώρας ἐκείνης, ἐνθα ὑπάρχει
ἀναρχία, ἢ πολυαρχία, ἢ γυναικοκρατία ἢ παιδοκρατία.

36. Φυσικὰ εἰς τὰς γυναῖκας εἶναι ταῦτα τὰ κα-
κά· τὸ ψευδές, τὸ ῥιψοκίνδυνον, τὸ ἀπατηλόν, τὸ πλε-
ονεκτικόν, τὸ ἀνόητον, τὸ ἀκάθαρτον καὶ τὸ ἀσπλαγ-
χνον.

αὐτὴν ταύτην τὴν ἀρετὴν, διότι τὸ ὀλοκαύτωμα τῆς τιμῆς,
ἀφαιροῦσε τὴν ἠθικὴν ἀξίαν τῆς πράξεως· ἀρετὴ ἄνευ τιμῆς
δὲν ἐννοεῖται· τοιοῦτον δεῖγμα εὐγνωμοσύνης, δύναται νὰ χα-
ρακτηρισθῇ, ὡς παραφροσὴ τῆς ἀρετῆς. Ἡ δὲ Ἀγγελικὴ ἐν-
δίδουσα βεβαιασμένη εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἀδελφοῦ, δεικνύει
ἀδυναμίαν τινὰ, ἰδίαν συγῆθως τοῦ φύλου τῆς, πλὴν ὁ ὄρος,
ὅτι ἐν περιπτώσει ἀθεμίτου ἀπολείας τοῦ πολυτίμου κειμη-
λίου τῆς, θέλει ἀπολέσει καὶ τὴν ζωὴν, ἐξαλείφει αὐ-
τὴν καὶ παριστᾷ τὴν σεμνὴν καὶ εὐκάρδιον νεάνιδα καλῶς
τεθωρακισμένην ὑπὸ τῆς συναισθητικῆς τῆς ἰδίας ἀξίας· εἰς
μόνην τὴν αὐτοκτονίαν ἐθεώρει τὴν διάσωσιν τῆς ἀρετῆς τῆς
ἐκ τῆς ἀθεμίτου θυσίας. Ὁ Ἀνσέλμος τέλος ὑπερτερεῖ ἀμφο-
τέρους εἰς τὸν παρ' αὐτοῦ προκληθέντα ὑψηλὸν ἀγῶνα, ἂν
οὐχὶ κατὰ τὴν εὐκαιοθησίαν τοῦλάχιστον κατὰ τὴν μεγαλο-
ψυχίαν, διότι ἀφοῦ δι' αὐθορμητοῦ γενναίας πράξεως ἔσωσε
τὴν ζωὴν τοῦ Καρόλου, δι' ἑτέρας μᾶλλον γενναίας συνεχιζῶν
αὐτὴν, σώζει τὴν τιμὴν καὶ τούτου καὶ τῆς Ἀγγελικῆς, δι-
ότι ἀποδεχόμενος ταύτην ὡς νόμιμον σύζυγον, ἀποκαθιστᾷ
καὶ ἐκείνον ἀδελφόν καὶ συμμετόχον τοῦ αἵμου του. Διαγωγὴ
ἀπαράμιλος καὶ ὑπερανθρώπινος, εἰς ἣν μετὰ συγκεκριμένης
καρδίας παρατηρεῖ τις, ὅτι μέγα, εὐγενὲς καὶ ὠραῖον ἔχει ἡ
ἀρετὴ !

37. Ὅστις εἶναι γεγυμνασμένος εἰς πᾶν εἶδος ὄπλων, εἰδήμων τῆς ἵππικῆς, ἀνδρείος τε καὶ ῥωμαλέος, οὗτος εἶναι στρατηγὸς ἀξίος.

38. Δὲν πρέπει ν' ἀναγορεύηται βασιλεὺς, ὅστις εἶναι σκληρὸς, κακοῦθης, πλεονεκτικὸς, ἀτακτος, ἀχρεῖος, μωρὸς καὶ ἀκρίτως ἐπιτελεῖ πᾶν ἔργον.

39. Ἄς ἀπομακρύνηται ὁ κακὸς ἄνθρωπος, καίτοι κάτοχος μαθήσεως· οὗτος ὁμοιάζει ὄφιν κεκοσμημένον μὲ πολυτίμους λίθους.

40. Προτιμότερον εἶναι νὰ διαμμένη τις ἐν φυλακῇ μετὰ σοφῶν καὶ ἀληθολόγων, ἢ εἰς ἀνάκτορα μετὰ πονηρῶν καὶ διεστραμμένων.

41. Μέχρι τῶν πέντε ἐτῶν ἄς θωπεύῃ ὁ πατὴρ τὸν υἱόν, μέχρι τῶν δέκα ἄς τιμωρῇ αὐτόν, ἀλλ' ὅταν ἦναι ἐκκεδεκκετής, ἄς τὸν μεταχειρίζεται ὡς φίλον.

42. Τίς ἢ ὠφέλεια εἰς τὸν ἐκ μεγάλου γένους καταγόμενον καὶ ἄμοιρον παιδείας; — Ὁ εὐπαιδευτός, καίτοι δυσγενῆς, τιμᾶται καὶ ὑπ' ἀνθρώπων καὶ ὑπὸ Θεῶν.

43. Τί τὸ ὄφελος ἐκ πολλῶν γεννηθέντων τέκνων, ἅτινα λύπης καὶ θλίψεως παρέχουσιν εἰς τοὺς γονεῖς; Λυσιτελέστερος εἶναι εἷς καὶ μόνος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεται καὶ ἐπαναπαύεται ὁ οἶκος.

44. Καὶ ὁ μανθάνων καὶ ὁ διδάσκων καὶ ὅσοι λόγιοι, δὲν λέγονται σοφοί, ἀλλὰ σχολαστικοί· ὁ δὲ ποιῶν ὅσα μανθάνει καὶ διδάσκει, αὐτὸς λέγεται σοφός.

45. Ὅστις τοὺς ἀγαθοποιῶντας αὐτὸν ἀγαθοποιεῖ, ὁποῖα ἀρετὴ ἢ ἐπαινος; — Ὅστις ὅμως τοὺς κακοποιῶντας αὐτὸν εὐεργετεῖ, αὐτὸς καλεῖται ἀγαθὸς ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν.

46. Ἀπόφευγε τὴν διάβασιν μεγάλου ποταμοῦ

διὰ κολυμβήματος, τὴν μάχην κατὰ τῶν ἀνδρειοτέρων καὶ τὴν ἐχθρὰν κατὰ τῶν κρείττωνων (Ἄφρων δ' ὅς κ' ἐθέλει πρὸς κρείσσονας ἀντιφερίζειν. Ἡσιόδ.)

47. Οἱ μὲν ἔτχστοι καὶ εὐτελεῖς πλοῦτου μόνου ἐφίενται· οἱ δὲ μέσοι καὶ πλοῦτου καὶ τιμῆς, καὶ οἱ ἀριστοὶ μόνῃς τιμῆς, διότι πλοῦτος εἰς τοὺς μεγάλῳφρονας εἶναι ἡ τιμὴ.

48. Ὁ εὐγενῆς καὶ ἐχέφρων, ἄς λάβῃ γυναῖκα οὐχὶ ἀγενῆ, ἀλλ' εὐγενῆ, διότι ἡ ἐξ ὁμοίων ἐπιγαμία εἶναι ἐραστὴ καὶ ἀρεστή.

49. Ὅστις ἔχει πίστιν εἰς γυναῖκας, εἴτε ἐξ ἀγνοίας εἴτε ἐκ φιλτρῶν, οὗτος ὁμοιάζει μὲ τὸν ἐπὶ κορυφῆς δένδρου κοιμώμενον, ὅστις τότε ἀνανήφει δταν πέσῃ.

50. Ὁ μὲν πατὴρ διατηρεῖ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ τὰ θήλυ τέκνα του ἐν τῇ παιδικῇ αὐτῶν ἡλικίᾳ· ὁ δὲ ἀνὴρ ἐν τῇ νεανικῇ, καὶ ὁ υἱὸς ἐν τῇ γεροντικῇ, διότι ἡ γυνὴ οὐδέποτε εἶναι ἀξία αὐτεξουσιότητος.

51. Ἐγὼ νεκρὸν νομίζω ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον, τὸν ὅτι ἄμοιρον ἀγαθῶν ἔργων, ὁ δὲ ἀγαθοεργὸς καίπερ νεκρὸς μακρόβιος ἔσεται.

52. Ἐκεῖνος βλέπει ὀρθῶς, ὅστις βλέπει τὴν μὲν ἀλλοτριὰν γυναῖκα ὡς μητέρα· τὰ δὲ ἀλλότρια χρήματα ὡς λίθους, καὶ τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους ὡς εἰσὸν τόν.

53. Οὔτε οἱ γονεῖς, οὔτε τὰ τέκνα, οὔτε οἱ ῥεῖκοι συμπορεύονται μετὰ τοῦ ἀποθανόντος, ἀλλὰ μόνον τὰ ἀγαθὰ ἔργα.

54. Ὅστις δὲν ἔχει καθαρὰν καρδίαν, πᾶσα ἑτέρα ἀρετὴ εἶναι εἰς αὐτὸν ἀνωφελής.

55. Βουλὴ δὲν λέγεται ἐκεῖνη, εἰς ἣν δὲν ὑπάρ-

χουν γέροντες· γέροντες δὲν εἶναι, ὅσοι δὲν συμβουλεύουσι τὸ δίκαιον· δίκαιον δὲν εἶναι ὅπου δὲν ὑπάρχει ἀλήθεια· ἀλήθεια δὲ δὲν εἶναι ἐκείνη, ἣτις διὰ σοφισμάτων ὑποστηρίζεται.

ΑΠΟΛΟΓΟΣ ΚΥΡΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΩΝ ΠΕΡΣΩΝ.

Διατελῶν ποτε ὁ Κύρος εἰς πόλεμον μετὰ τοῦ Κροΐσου βασιλέως τῶν Λυδῶν, καὶ ἐπιθυμῶν ν' ἀποσπάσῃ ἐκ τούτου τοὺς Ἴωνας καὶ Αἰολεῖς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐπρότεινεν εἰς αὐτοὺς ν' ἀποστῶσιν ἐκ τῆς συμμαχίας του, καὶ ἢ νὰ ἐνωθῶσι μετ' ἐκείνου ἢ νὰ μείνωσιν οὐδέτεροι, πλὴν αὐτοὶ ἀπέκρουσαν τὰς προτάσεις του. Ἡττηθέντος ὁμοῦ τοῦ Κροΐσου, ἀπέστειλαν τότε ἐκεῖνοι πρέσβεις πρὸς τὸν νικητὴν, δι' ὧν τὸν παρεκάλουν νὰ παραδεχθῇ αὐτοὺς ὡς φίλους καὶ ὑπηκόους, καθὼς καὶ πρότερον τοὺς ἐθεώρει ὁ Κροΐσος. Ἄλλ' ὁ Κύρος ἀπήντησεν εἰς τοὺς πρέσβεις μὲ τὸν ἐξῆς ἀπόλογον, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Ἡρόδοτου. « Αὐλητὴς τις παρατηρῶν διαπλέοντας ἰχθῦς εἰς τὴν θάλασσαν, ἐνόμισεν ἐν τῇ ἀπλοϊκότητί του, ὅτι ἠδύνατο διὰ τῆς μουσικῆς νὰ τοὺς ἐλκύσῃ πρὸς ἑαυτὸν, ἐπομένως ἤρξατο νὰ παίζῃ τὸν αὐλόν, πλὴν οἱ ἰχθῦς ἐκόφευον καὶ ἀλλαγῶν ἐτρέποντο. Ἰδὼν δὲ ἀπολελυμένης τὰς ἐλπίδας του, ἔλαβε δίκτυον καὶ ῥίψας αὐτὸ εἰς τὴν θάλασσαν, ἔσυρεν εἰς τὴν ξηρὰν τοὺς ἰχθῦς, οἵτινες τότε ἀσπαίροντο ὡς νὰ ὠρχοῦντο. Ἄλλ' ὁ αὐλητὴς ἔλεγεν εἰς αὐτοὺς· ὅταν σὰς ἐπαίζον τὸν αὐλόν, σεῖς οὐδέλωσ προσείχετε, ἀλλ' ἄλλος

ἄλλοσε ἐνήχεται· τώρα δὲ ὀρχεῖσθε, πλὴν εἶναι λίαν ἀργά. »

Ἡ ἸΣΧΥΣ ΚΑΙ Ἡ ΣΟΦΙΣΤΕΙΑ ΘΥΣΙΑΖΟΥΣΑΙ

ΤΗΝ ΑΔΥΝΑΜΙΑΝ ΚΑΙ ΑΘΩΟΤΗΤΑ.

Οἱ ἰσχυροὶ θέλουσ πάντοτε νὰ ἔχωσι δίκαιον· ἀπέναντι δὲ τῆς κακῶς ἐννουμένης φιλαυτίας των, ἢ τῶν μᾶλλον ἀτόπων ἀξιώσεών των, δὲν διστάζουσ καὶ τὴν δικαιοσύνην ἀσυστόλως νὰ παραβιάζουσ, καὶ τὴν ἀδυναμίαν καὶ ἀθωότητα διὰ τῶν παραλογωτέρων σοφιστειῶν νὰ θυσιάζουσιν.

Ὁ Ὑπατος τῶν Ῥωμαίων Πίσων στρατοπευθεῶν ποτὲ ἀπέναντι τῶν πολεμίων, ἀπέστειλεν ἡμέραν τινὰ δύο ἐκ τῶν στρατιωτῶν του εἰς τι παρακείμενον δάσος δι' ἵπποφορβήν. Ἐπανελθὼν δὲ μετ' ὀλίγον ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν καὶ ἐρωτηθεὶς περὶ τοῦ συνεταίρου του, ἀπήντησεν ὅτι ἀποχωρισθεὶς ἐξ αὐτοῦ ἐντὸς τοῦ δάσους, δὲν τὸν ἐπανεῖδε πλέον, ἐπομένως ἠγνόει καὶ τὴν τύχην του. Ὁ Ὑπατος ὑποπτευθεὶς ὅτι τὸν ἐφόνευσε, διέταξε παραχρῆμα, ἀνευ περαιτέρω ἐρεύνης ἢ ἀναβολῆς νὰ τὸν κατατομήσωσιν. Ἐνῶ δὲ ὁ δῆμιος τὸν μετέφερεν εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως, ἀφίχθη καὶ ὁ συνεταῖρός του, εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ὁποίου ἅπαν τὸ στρατόπεδον ἀνεσκίρτησεν ὑπὸ ἀγαλλιάσεως, διότι ἐφαντάσθη ὅτι ἡ ἀφίξις τούτου, ἤθελε σώσει καὶ ἐκεῖνον. Ἀναστείλας λοιπὸν ὁ δῆμιος τὴν ἐκτέλεσιν καὶ ἐπαναφέρων ἀμφοτέρους πρὸς τὸν Ὑπατον, ἐνόμισεν ὅτι ἤθελε τὸν χαροποιήσει, ἀπαλάσσωσιν αὐτὸν καὶ ἀπὸ μίαν τόσῃν μεγάλῃν ἀδικίαν· πλὴν ἐκεῖνος

ητλώθεις· ἔτι μᾶλλον διὰ τὸ λάθος καὶ τὴν ἐπίσπευσιν τῆς ἀποφάσεως του, καὶ θεωρήσας τὴν ὁμολογίαν των ὡς αὐτόχρομα προσβολῆν τῆς φιλαυτίας του, κατεδίκασεν ἀπεναντίας εἰς θάνατον καὶ τοὺς τρεῖς ἐπὶ τῇ βίῳ ἐνός σοφιστικωτάτου συλλογισμοῦ. Ὁ μὲν πρῶτος στρατιώτης, εἶπε, πρέπει νὰ θανατωθῇ, διότι ἤδη κατεδικάσθη, ὁ δὲ δευτέρος πρέπει ἐπίσης νὰ ὑποστῇ τὴν αὐτὴν ποινὴν, διότι ἡ βραδύτης του ἐχρημάτισεν ἢ αἰτία τοῦ κακοῦ, καὶ ὁ δῆμιος πρέπει τέλος νὰ ἀπωλέσῃ τὴν ζωὴν, διότι δὲν ἐξετέλεσε τὴν ἀπόφασίν του. Δύναται νὰ δοθῇ ἀδικωτέρα, παραλογωτέρα καὶ ἀπανθρωποτέρα ἀπὸ ταύτην ἀπόφασις; Δὲν τὸ πιστεύομεν.

ΔΙΑΣΑΦΗΣΙΣ.

Βαίτοι δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἡ δευδέρκεια καὶ ἡ εὐθύτης τῶν ἀναγνωστῶν μας, θέλει μὲ τὴν ἐπιμοσίευσιν τοῦ Τεύχους τούτου, ἀντιληφθῇ πληρέστατα τοῦ σχεδίου τοῦ ἡμετέρου Περιοδικοῦ, ὡς πρὸς τὴν δικδοκικὴν διαπραγματεύειν τῶν κυριωτέρων αὐτοῦ ἀντικειμένων, οὐχ ἥττον ὁμῶς πιστεύομεν, ὅτι δὲν θέλομεν ἀδικῆσαι καὶ τὴν νοσημοσύνην των, ἀν' ἐκ περισοῦ διασπῆσωμεν, ὅτι τὰ δύο πρῶτα Τεύχη καταθέτουσιν τὰ στερεὰ θεμέλια, ἐφ' ὧν προτιθέμεθα, κατὰ τὰ ἀγγελθέντα, νὰ οἰκοδομήσωμεν τὸ δὲ Γ', Δ' καὶ Ε'. προδιατυπώνουν καὶ χαρακτηρίζουν τὸ εἶδος τῆς ὕλης, ἐξ ἧς ἐναλλάξ θέλομεν, ἀναλόγως τῶν δυ-

νάμεών μας, πειραθῇ καὶ τελευταῖον ν' ἀνεγείρωμεν τὴν οἰκοδομήν.

Ἄλλὰ θὰ εὐτυχήσωμεν νὰ φέρωμεν αὐτὴν καὶ εἰς αἴσιον πέρασ, καὶ ἐνταύτῳ ταχὺ ὡς τινες ἀξιοῦν; Οὔτε τὸ ἐν, οὔτε τὸ ἕτερον ὑποσχόμεθα, ἀμφοτέρω, » ἐν γούνασι θεῶν κεῖνται ». Ὁ ὁδῆγός ἡμῶν εἶναι μὲν ἡ λαμπὰς τῆς πατριωτικῆς ἀρετῆς, πλὴν ἔχομεν ἀνάγκην καὶ τῆς θείας ἀντιλήψεως, « *virtute dure comite fortuna* », καὶ τῆς τῶν ἄλλων συνδρομῆς καὶ συμπράξεως. Τὰ προσκόμματα, ἅτινα φύσει συνοδεύουν τοιοῦτου εἶδους ἐπιχειρήσεις, εἶναι πάντοτε ἄπειρα καὶ πλείστα δυσυπέβλητα, διότι ἐκτός τῶν ὑποκόφων ἀντιδράσεων, ἔχομεν σφόδρα πολέμιας καὶ τὰς ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων προσκτιθείσας πλέον κακὰς ἐξεις, τῶν ὁποίων ἡ ἰσχὺς εἶναι δυσκαταμάχτος. Ὁ διελθὼν τὰ πλείστα τοῦ βίου του ἔτη ἡ ἐγγυράσας ἐν τῇ ἀσκήσει δυσειδῶν ἐλαπτωμάτων, δυσκόλως ἀποχωρίζεται ἐξ αὐτῶν, καὶ ἔτι δυσκολώτερον συμμορφοῦται πρὸς τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς ἠθικῆς καὶ τοῦ πατριωτισμοῦ. Εἶναι ἀθλητῆς φαύλων ἡδονῶν, δὲν ἐφείλομεν νὰ μεταφέρωμεν εἰς τὰ αὐστῆρα τῆς ἀρετῆς γυμνάσια, καὶ νὰ τὸν καταστήσωμεν εἰς αὐτὰ ἀξίον παλαιστῆν καὶ θερμὸν συνεργάτην.

Ἄλλως δὲν ἀρκεῖ νὰ κηρύττωμεν ἡμεῖς ἀληθείας, καὶ νὰ προσφέρωμεν κατάλληλα ἠθικὰ κεφάλαια, ὀφείλουσιν καὶ οἱ ἄλλοι εὐχρέτως ν' ἀποδέχωνται οὐτὰ, καὶ γονίμως νὰ τὰ κυκλοφορῶσι, διότι τότε δυνάμεθα ἅπαντες ν' ἀπαλλαγθῶμεν ἐξ ἐποχῆς χαλεπῆς καὶ πολεμίας πάσης ἀρετῆς « *saeva et infesta virtutibus tempora*. »

Ἐὰν δὲ πάλιν ἡμεῖς δὲν ἀπαντῶμεν δεδόντως εἰς τὰς εὐλόγους, ἐφικτὰς καὶ ἐντίμους τοῦ κόσμου ἐπιθυμίας,

ἄς λάβωσιν ἕτεροι τὸν κάλαμον, καὶ θέλομεν χρεω-
στεῖ εἰς αὐτοὺς χάριν, καὶ ἄς προτείνωσι σπουδαιότε-
ρα, σοφώτερα καὶ ὠφελιμώτερα πρὸς τὴν πατρίδα,
διότι εὐκολον μὲν εἶναι νὰ ἐπικρίνη τις ἢ καὶ ἀπλῶς
νὰ λοιδωρῇ, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἐπίσης εὐκολον νὰ δια-
πραγματεύηται ἢ νὰ συμβουλευῇ οὐχὶ τὰ ἀρεστὰ, ἀλ-
λὰ τὰ ὀρθὰ καὶ τὰ πρέποντα.

Πλὴν ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι τὰ προ-
οίμια τῶν καλῶν τοῦ κοινοῦ διαθέσεων, μεθ' ὧν ὑπε-
δέξατο μέχρι τοῦδε τὸν Α Ἰ ν ο ν, εἶναι βεβαίως ἐν γέ-
νει ἐνθαρρυντικὰ, καὶ ἂν ζωηρότερα ἀναπτυχθῶσι, θέ-
λουν ἔτι μᾶλλον ἐνισχύσει τὰς προσδοκίας μας. Ἄλ-
λως, ἂν χαλαρωθῶσιν, ὡς αὐθόρμητοι ἀνελάβομεν
τὸν κάλαμον, οὕτω θέλομεν ἐγκαίρως, καίτοι μετὰ
λύπης, ἐναποθέσει αὐτόν. Ἀφίνοντες δὲ τοὺς δυσθυ-
μοῦντας εἰς τὴν τύχην των μὲ τὰς ἀτελευτήτους
γραῶδεις μεμφιμοιρίας των, καὶ τοὺς ἀντιδοξοῦντας
εἰς τὴν προσωπολατρείαν των μὲ τὰς κενὰς νηπιώ-
δεις ἐλπίδας των, θέλομεν ἀναφωνήσει μετὰ τοῦ Οὐ-
εργιλίου,

■ . . . . . Si Pergama dextra
■ Defendi possent, etiam hac defensa fuissent. ■

Θέλουν μεταβληθῆ εἰς χαρὰς καὶ εὐφροσύνας· ἡ εὐαίσθητος καρδία σου θέλει πληρωθῆ ὑπὸ ἀγαλλιᾶσεως, ἀνταξίας τῆς ὑψηλῆς ἀρετῆς σου· ἡ δὲ κατὰ σοῦ ἄσεμνος παραφορὰ τοῦ τυράννου, θέλει εἶσθαι ὁ τελευταῖος τιναγμὸς σφαζομένου καὶ ἀσπαίροντος θηρίου. Πλὴν ἅς ἀπέλωμεν μήπως ὁ Ἄντήνωρ ἐφίχθη κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν πρὸς τὴν ἀκτὴν εἰς ἣν εἶχομεν συνεννοηθῆ. (ἀναχωροῦν).

ΣΚΗΝΗ Γ.

Ὁ Χορὸς μόνος.

ΣΤΡΟΦΗ Α'.

Ἐρωτες φύγετε, κρύφθητε, παύσατε
Σφάζοντες ἄδικα καὶ ἄπονα δῆμιοι·
Μέσα ἔς τὰ ὄμματα, στάζετε δόλιοι
Κάκιστον φάρμακον, τάχα ὡς βάλσαμον,
Κι' εἰς ἀγνοπάρθενα στήθη τὸ χύνετε·
Σπείρετε δάκρυα· κοίτας προδίδετε,
Παίζοντες ἄπιστοι. Κι' οἴκων καὶ πόλεων
Μ' ἀνθιν' ἀκόντια τείχη κρημνίζετε.
Αἰώνιον αἴσχος ἔς αὐτὴν τὴν γυναῖκα,
Τὴν ἐντιμον γάμον μολύνασαν πρώτην.
Κι' εἰς ὅσας κρυφίως γυναῖκας ἢ ἀνδρας,
Καὶ τῶρ' ἀτιμάζουν ἀμίαντα λέχη.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Α΄.

Κύπρι, Κύπρι, Θεὰ τῶν ἐρώτων,
 Μὴ τὸν υἷόν σου, μ' ἄτακτον πόθον,
 Ἦ ὀργισμένον ἦθος μᾶς στείλῃς.
 Πάντα θυμῆρης κι' εὐνοῦς ἄς ἔλθῃ·
 Κόσμιος ὅμως καὶ χρηστοθήης.
 Ἔρωσ θυσίας κι' ἐμπιστοσύνης,
 Ὡς ποτε ἦτο τῆς Πηνελόπης·
 Καὶ αἰσχος ὄχι, φόνου κι' ἀπάτης,
 Ὡς τῆς Ἑλένης καὶ Κλυταιμνήστρας.
 Τῶν καρδιῶν μας σεμνὸς εὐναίτης,
 Ἄγνός ἐγείρων ἐπιθυμίας,
 Κι' οὐχὶ ἀτίμους καὶ ἀνηθίκους.

ΣΤΡΟΦΗ Β΄.

Σπέρμα τοῦ Ἄρεως, Κύπριδος γέννημα,
 Φύσιν ἀμφίβιον ἔχεις κι' ἀντίθετον.
 Ἔρασαι πόλεμον, ἔρας' ἀβρότητα.
 Κι' ἀκόντια ρίπτεις, καὶ ἄνθη συλλέγεις.
 Πληγῶν καὶ αἱμάτων σ' ἠδύνει ἡ Θεά,
 Καὶ κήπων, λειμώνων τὰ ῥόδα κι' ἡ δρόσος·
 Τύραννος ἄγριος, κι' ἄλλοτε ἡμερος.
 Δίβουλος πάντοτε, ἀφιλος κι' ἄπιστος.
 Εἰς ὄλους σταλάξεις πικρίαν φαρμάκου.
 Ἦ βέλος σου ρίψεις, ἢ φίλημα δόσεις,
 Ἢ φέρῃς θανάτους, ἢ πληθος δακρῶν.
 Κακότροπε φύγε, ἔς ἡμᾶς μὴ σιμώσης.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Β΄.

Τῆς Ἀφροδίτης τῆς Οὐρανίας,
 Μητρὸς ἀξίας καὶ σεμνοτάτης,
 Τὸν λαμπρὸν γόνον ὑμνολογοῦμεν.
 Ἦ κτήσις ὄλη αὐτὸν λατρεύει,
 Δι' αὐτοῦ μόνου ζωογονεῖται·
 Κατ' ἔτος θάλλει, ἀναγεννᾶται.
 Ὁ ἔρωσ οὗτος ὡς ἄγνός θεῖος,
 Ἔραται πάντα καὶ ἀγνῶν ὄντων.
 Ἀνθρώπους, δένδρα, φυτὰ καὶ χόρτα
 Φιλεῖ καὶ τότε, γεννοῦν, καρπίζουν.
 Ἄγωνα ὅσα ζοῦν κι' ἀποθαίνουν.
 Τοῦ ἔρωτος ὄλα εἶναι τ' ἀσέμνου.

ΣΤΡΟΦΗ Γ΄.

Ἦ Κνίδιος εἶθε ἔς τὰ ἄλλα τῆς Κύπρου,
 Τὸν Ἄδωνιν ὅταν νεκρὸν τὸν ἐθρήνει,
 Νὰ ἔκαμνε θρήνους διὰ τὸν υἷόν τῆς !
 Αἱ ἀσβεστοὶ φλόγες, τ' ἀδάμαστα πάθη,
 Ἐξέλειπον τότε, ἀσέμνων ἐρώτων.
 Καὶ τὸν Πολυφόντην, μανία ἢ τόση
 Καὶ ἔρωτος μέθη, δὲν ἤθελε σπρώχνει
 Εἰς πρᾶξιν κτηνώδη, καὶ κίνδυνον βίου.
 Παράφρων ὡς εἶναι, ἀπώλεσε πλέον
 Καὶ νοῦν καὶ καρδίαν, καὶ οὔτε πατέρα
 Σεβάζεται οὔτε, τὰ θεῖα τεμένη.
 Ὡθεῖται βεβαίως εἰς λάκκον βεράθρου.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Γ΄.

Ὅσοι ἀφίνσυν τῆς Οὐρανίας
 Τὸν θεῖον γόνον, καὶ προσκολλῶνται
 Εἰς τῆς Παφίας τὸν καρδιοπλάνον,
 Οὗτοι ἐμπίπτουν ἔς ἐρωμανίαν
 Κι' ἀπὸ ἀνάγνους σύρονται μᾶλλον,
 Καὶ ἀθεμίτους αἰσχρὰς δρέξεις.
 Ὁ Πολυφόντης τοῦτον λατρεύει,
 Κι' αὐτὸς τὸν σύρει ἔς ὁδοὺς δλέθρου.
 Ἡ Ἐναρέτη πολὺ τιμῶσα
 Καὶ τ' ὄνομά της, τῆς Οὐρανίας
 Τιμᾶ τὸν γόνον καὶ θυμιάζει.
 Ἡ εὐνοιά του τὴν προστατεύει.

ΕΠΩΔΟΣ.

Ἀπὸ τὰ πάθη δλα τὸ πλέον ἰσχυρόν,
 Καὶ εἰς Θεοὺς κι' ἀνθρώπους εἶν' τὸ ἐρωτικόν.
 Ὁ ἔρωσ κι' Ὀλυμπίους δεσμεύει καὶ θνητούς,
 Κι' ὑπερηφάνως σύρει ἔς τὸ ἄρματ' ὡς τυφλούς.
 Φρουροί, σκοποὶ, καὶ κλείθρα, καὶ πύργαι καὶ φραγμοί,
 Εἶναι ὡς τόσ' ἀράχλαι ἔς τοῦ πάθους τὴν ὀρμή.
 Ὁ Ζεὺς μεταμορφοῦται εἰς Ταῦρον ἢ βροχὴν,
 Ἡ Κύκων, ἵνα δρέψῃ πρῶτος τὴν ἀπαρχὴν
 Εὐρώπης, καὶ Δανάης, καὶ Λήδας, καὶ Λητοῦς,
 Τὸν νέον Γανυμήδην φέρει ἔς τοὺς οὐρανοὺς.
 Διὰ τὴν Εὐριδίκην κατέβη ὁ Ὀρφεὺς
 Ἐς τ' ἀναύγητα τοῦ ἄδου σκότη, καὶ ὁ Θεσεύς
 Ἀρπάζει τὴν Ἑλένην ἀπὸ θεᾶς χορόν,
 Καὶ σύρει τὴν πατρίδα εἰς πόλεμον δεινόν.

Κι' ὁ Πολυφόντης τώρα τυφλὸς κι' ἐρωμανῆς,
 Τὸ ἄνθος νὰ μαράνη ζητεῖ νέας σεμνῆς.
 Οὔτε πατὴρσ πρεσβύτου ἀκούει συμβουλήν,
 Οὔτ' ἔχει θεῶν φόβον κι' ἀνθρώπων συστολήν.
 Θνητοὶ προφυλαχθῆτε, ἰδέτε τὰ δεινὰ,
 Καὶ ὄσας δυστυχίας, αἰσχρὸς ἔρωσ γεννᾶ.
 Ἀλλέως πάντ' ἀκαίρως θὰ μεταμεληθῆ,
 Ὅστις παραφρονῆσ, ἢ ἀποπλανηθῆ.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ Α΄ ΠΡΑΞΕΩΣ.

ΠΡΑΞΙΣ Β΄.

ΣΚΗΝΗ Α΄.

Τόπος παράλιος πλησίον τῆς πόλεως ἀκατοίκητος, καὶ μὲ παρακείμενον δάσος πρὸς τὰ κράσπεδα ὑψηλῶν ὄρεων φαίνεται πλοῖον ἐκ τῆς θαλάσσης ἐρχόμενον πρὸς τὴν ἀκτὴν ἀποβιβάζει νέον εὐειδῆ καὶ ῥωμαλέον, μετὰ ταῦτα ἀναχωρεῖ. Ὁ νέος αὐτὸς εἶναι ὁ περιμενόμενος Ἀντήνωρ, ἐνδεδυμένος χιτῶνα τηβεννοειδῆ ἢ χλαμύδα.

Ἀντήνωρ.

Ἄντ. Δύο περίπου ἔτη παρήλθον ἀφοῦ νυκταῖος ἀπεδήμησα ἐκ τῆς πατρίδος, εἰς ἣν καὶ πάλιν λαθραῖος ἐπανέρχομαι. Τυραννία στυγερά ἐπιβουλεύουσα δωρεὰν τὴν ὑπαρξίν μου, μ' ἠνάγκαζε τότε εἰς νυκταίαν ἀποδημίαν· ἡ αὐτὴ καὶ τώρα ἀπειλοῦσα τὴν τιμὴν τοῦ οἴκου μου, μ' ἐβίασεν εἰς λαθραίαν καὶ ἐπικίνδυνον ἐπάνοδον. Ἐδοκίμασα πλανόβιος τὸν πικρὸν τῆς ἐξορίας ἄρτον, ἐπέπρωτο νὰ δοκιμάσω καὶ πάλιν τὸν πικρότερον τῆς τυραννουμένης δουλείας! Ἐγκατέλειπον ἄλλοτε ὡς φυγὰς χῶραν, ἣν προσφιλῆ

ἀντικείμενα καὶ τερψίθυμοι ἀναμνήσεις μοὶ καθίστανον λίαν ποθητὴν· ἐπαναβλέπω καὶ ἤδη ὡς κρυψίβιος αὐτὴν, ἀνευ ὁμῶς τῆς γλυκείας ἐκείνης ἐντυπώσεως καὶ ἀγαλλιᾶσεως, τὰς ὁποίας προξενεῖ τὸ πρὸ πολλοῦ στερούμενον καὶ ἀναθεώμενον πάτριον ἔδαφος. Ἡ τυραννικὴ πολιτεία ὡς περιστέλλει καὶ ἀπονεκρῶνει τὴν ζωηρότητα τῶν αἰσθημάτων, καὶ δηλητηριάζει καὶ καταψυχραίνει τὰς γενναίας καρδίας, οὕτω μεταβάλλει καὶ παριστάνει ὠχρὰν καὶ σκυθρωπὴν καὶ τὴν ὄψιν τῆς πατρίδος. Ὅπου τυραννία, ἐκεῖ καὶ δουλεία, καὶ ὅπου δουλεία θάνατος. Ἐντούτοις σ' ἐπαναβλέπω, ὦ πολυτλήμων σήμερον γῆ, ἀνδρῶν ποτε μεγαθύμων, προκινδυνευσάντων εἰς τὰς Σκαμανδρίους ὄχθας καὶ τὰ Τρωϊκὰ πεδία ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς τιμῆς καὶ δόξης. Σ' ἐπαναβλέπω, ὦ μεγαλόνησε, ἀναμιμνησκόμενος καὶ τὸν ἀρχαῖον ἐκείνον τῶν Ἀθηναίων γόνον καὶ κηδεστὴν τοῦ Ἐρεχθέως Κέφαλον, ὅστις κατελθὼν μετ' Ἀθηναίων καὶ Ἀρκάδων, καὶ ἐγκατασταθεὶς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους σου, μετεφύτευσε τὴν ἤδη ἀποδιωχθεῖσαν ἔννομον ἐλευθερίαν, μετακαλέσας σε καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματός του ἀντὶ Σάμον Κεφαλληνίαν. Ἐπαναβλέπω καὶ σὰς ὑψικόρυφα ὄρη καὶ βαθύσκια δάση, ἡδονικώτατον ἄλλοτε ἐντρύφημα τοῦ κυνηγετικοῦ βίου μου. Ποσάκις μετὰ συνθηρευτῶν ὀμηλέων μου, εἴτε θηρεύοντες, εἴτε λοχῶντες, δὲν διημερεύσαμεν καὶ συνευωχῆσαμεν ὑπὸ τὸ πυκνὸν φύλλωμα πελωρίου ἐλάτης, καθήμενοι ἐπὶ χλοεροῦ καὶ διηνητισμένου δαπέδου! Ποσάκις, ὦ ἱερὲ τοῦ Διὸς Αἴνε, δὲν ἀνήλθον ἐπὶ τῆς νεφροστεφοῦς κορυφῆς σου, ἵνα προσφέρω θυμίαμα ἐπὶ τοῦ Αἰνησίου βωμοῦ, καὶ πνέων τὴν ἐλαφρὰν καὶ ἡδυτάτην αὔραν σου, νὰ παρατηρήσω καὶ τὸν ῥοδόχρουν ἀνατέλλοντα Ἥλιον, καὶ τὴν

μεγαλοπρεπές και ποικίλον τῆς ὠραιότητος αὐτῆς εὐωρίας θέαμα! Ποσάκις διερχόμενος τὰς κόμας και πόλεις, δὲν συνεφραϊνόμενη μετὰ συμπατριωτῶν, εὐθυμούντων και ἀγαλλομένων ἐν ἀδελφότητι και εὐπορία, καρπῶν πολυτίμων ἐλευθέρας και χρηστῆς πολιτείας! Ὡ θελκτικώταται ἀναμνήσεις εὐδαίμονος ἀλλοτε βίου! Ἦσόν τὰ πάντα ἤδη μετεβλήθησαν! Καὶ ὄρη, και δάση, και κῶμαι, και πόλεις ὀρηνοῦν ἐπίσης και πενθηφοροῦν ὑπὸ τὸ δεσποτικόν και βίαιον κράτος τοῦ Πολυφόντου. Ὁ πανούργος και ἀνάξιος οὗτος υἱὸς ἀρίστου πατρὸς, ἀφοῦ δι' εὐσχήμονος βίου και μελιχίων τρόπων, καπηλευόμενος και τὸ πατρικὸν ὄνομα, ἠπάτησε τὰ πλῆθη, και περιεφρουρήθη ὑπὸ μισθοφόρων ἐν τῇ Ἐξουσίᾳ, ἀπέβαλε πλεόν και τὸν κόθορνον τῆς ὑποκρίσεως, διέψευσε ἐαυτὸν και ἐπρόδοσε τὴν πατρίδα του. Ἡ Ἀρχὴ τὸν ἀνέδειξεν οἶος ἦτο και ἐκρύπτετο ὑπὸ τὴν προσωπίδα, τύραννον ὤμόν, ἀπιστον και ἀναιδῆ, οὔτε ἀνθρώπους αἰσχυρόμενον, οὔτε θεοὺς φοβούμενον. Ἡ ἀποτρόπαιος διοίκησις του κατέστησεν αὐτὸν μᾶλλον ὑποπτον· οἱ δὲ ἔλεγχοι τῶν ἀδικιῶν και ἐγκλημάτων του, διαταράττουν νυχθημερόν τὰς φρένας του, ὥστε τὰ πάντα φοβεῖται και μηχανᾶται νὰ διασκεδάσῃ. Δὲν εἶναι δειλότερον, ὡς και ἀγριώτερον ἐπὶ τῆς γῆς ζῶον, ἀπὸ τὸν τύραννον. Ἀπηγόρευσε τὰς ἑορτὰς και πανηγύρεις, ἐπιτρέψας μόνον κατὰ μῆνα οὐχὶ πλείονας τῶν δύο, ἐκλείσειεν οὕτω πολλοὺς ναοὺς, ὡς ἐτέρους ἐθεθήλωσε· διεκώλυσε τὴν ἐν τῇ πόλει διαμονὴν τῶν ἀγροτῶν ἐπέκεινα τῶν δέκα ἡμερῶν κατὰ μῆνα· ἔχει ὑποχείριον τὴν δικαιοσύνην εἰς τὰς θελήσεις του, και ἀποδεκατίζει διὰ τῶν ὀργάνων του τὰς εὐροσοτέρας τῆς κοινωνίας δυνάμεις· ἐκδίδει τυραννικοὺς νόμους, δι' ὧν

καταπιέζει μυριοτρόπως και ἀπογυμνώνει τοὺς πολίτας μὲ ἀφόρητα βάρη· καταπλημμύρισε τὴν πολιτείαν ὑπὸ κατασκόπων, οἵτινες πληροῦν τὰς φυλακὰς ἐξ ἀθῶων πολιτῶν, ὡς δῆθεν ὑπόπτων κατὰ τῆς Ἀρχῆς του· τὸ δὲ πάντων αἰσχρότατον, και δυσφόρητον εἶναι, ἢ πρὶν τῆς τελέσεως τῶν γάμων ἐκπαρθένουσι τῶν νυμφευομένων νεανίδων, δι' ἧς και τὰς οἰκογενείας και τὰ χρηστὰ ἦθη καταρुπαινει, και τὸ σκάνδαλον εἰσάγει, και τὸν ἀμοιβαῖον σεβασμὸν, ὅστις εἶναι ὁ ἰσχυρότερος τοῦ κοινωνικοῦ βίου δεσμός, παραθιάζει· πλείστας ὄσας μέχρι τοῦδε κατήσχυε και ἀπώλεσε, ὡς ἐτέρας ἐνύμφευσε προικοδοτῶν λαθραίως τὴν ἀτίμωσιν των. Ἐνεκα τοιαύτης βαρβέρου και ἀπανθρώπου πολιτείας, ἅπασα ἡ χώρα εἶναι σχεδὸν παντέρημος, διότι ἄλλοι μὲν ἠναγκάσθησαν ν' ἀπέλθωσι τῆς πατρίδος, ἄλλοι δὲ πλανῶνται ὡς φυγάδες εἰς τὰ ὄρη. Καὶ ἐντοσοῦτω τὸ εἰδεχθὲς αὐτὸ τέρας ἀνέχεται και εἰσέτι ζῆ, και οὐ μόνον ζῆ, ἀλλ' ἐξακολουθῆ και νὰ δεσπόζῃ, και νὰ καταθλίβῃ, και νὰ ἀτιμάζῃ τοὺς πάντας ἀτιμωρήτως. Πλὴν ἐλπίζω εἰς τοὺς Θεοὺς, και ἰδίως εἰς τὸν Αἰνῆσιον Δία και τὴν Ἄρτεμιν, ὅτι ταχέως θέλει δόσει και αὐτὸς δίκην, και λάβῃ τὰ ἀντίποινα τῶν ἀνοσιῶν αὐτοῦ πράξεων. Ἦδη ἀπειλεῖ και τὴν ἀδελφὴν μου Ἐναρέτην, μέλλουσαν ὁσονούπω νὰ νυμφευθῆ τὸν Ἀρισταγόραν. Πληροφορηθεὶς περὶ τούτων πάντων ὑπὸ τῆς μητρὸς μου, ἔσπευσα νὰ ταχύνω τὴν ἐπάνοδόν μου ὅπως προλάβω τὴν μεγίστην αὐτὴν συμφορὰν, ἧτις ἐπίκειται κατὰ τοῦ οἴκου μου. Ἦλθον μὲ τὴν ἀπόφασιν ἢ νὰ ἀπολέσω τὴν ζωὴν, ἢ νὰ σώσω τὴν τιμὴν τῆς οἰκογενείας μου, και νὰ ἀπαλλάξω ἐνταῦτῳ και τὴν πατρίδα ἀπὸ τὴν φονικὴν μᾶστιγα τοῦ ἀπαισίου και θε-

οστυγοῦς ἐκείνου ἀνδρός. Ἄφιχθεις μόνος καὶ ἀγνωστος, εἶχον πρότερον δι' ἀλληλογραφίας συνεννοηθῆ μετὰ τοῦ Ἀρισταγόρου, νὰ συναντηθῶμεν κατὰ τὴν ὥραν αὐτὴν εἰς τὴν ἐρημον ταύτην παραλίαν ἀπορῶ πῶς μέχρι τοῦδε δὲν ἀφίχθη. Πρὸς ἀποφυγὴν ὁμως ἐτέρου συναντήματος, ἄς ἀποσυρθῶ εἰς τὸ παρακείμενον τοῦτο δάσος, ἐξ οὗ δύναμαι καὶ ἀσφαλέστερον νὰ παρατηρῶ.

ΣΚΗΝΗ Β'.

Ἀρισταγόρας.

Ἄρ. Ἐνταῦθα εἶχομεν προσδιορίσει ἐγὼ καὶ ὁ Ἀντήνωρ, νὰ συναντηθῶμεν κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν, καὶ ὁμως οὐδένα εὐρίσκω, ἂν καὶ εἶδον ἐκ τῆς πόλεως πλοῖον κατευθυνόμενον πρὸς τὴν ἀκτὴν· ἀλλὰ τώρα οὔτε πλοῖον, οὔτε ἀνθρώπον τινα βλέπω. Ἄφίχθη ἢ ὄχι ὁ Ἀντήνωρ; Καὶ ἂν ἀφίχθη, μήπως ἢ μικρὰ βραδύτης μου ἐπήνεγκέ τι ἀπευκταῖον; Φεῦ! ὦ θεοί! Τοῦτο ἔλειπε κατὰ τὰς παρούσας κρισίμους στιγμὰς, ὅπως ἀπολέσωμεν καὶ τὴν τελευταίαν ἡμῶν ἐλπίδα, διότι ἴσως αὐτός ἤθελεν ἐπινοήσει τινὰ θεραπείαν. Ἡ προσδοκία τοῦ ἀδελφοῦ παρέχει ἀκόμη καὶ θάρρος τι πρὸς τὴν ἀπαρηγόρητον Ἐναρέτην, καὶ διατηρεῖ ὅπως οὖν τὰς δυνάμεις τῆς ἐν τῷ μέσῳ πολυβασάνου ἀγωνίας· ἂν καὶ αὐτὴ ἀπολεσθῆ, τότε πλέον τετέλεσται! Τίς οἶδε μήπως οἱ κατάσκοποι τοῦ Πολυφόντου, οἵτινες περιφέρονται ὡς λακωνικοὶ κύνες, ἔλαβον ὁσμὴν

τῆς ἐπανόδου του, καὶ ἐντυχόντες αὐτὸν ἀποβιβαζόμενον, τὸν ἀπήγαγον εἰς τὰς φυλακάς; Εἶθε οἱ φόβοι μου οὔτοι ταχέως νὰ διασκεδασθῶσι!

ΣΚΗΝΗ Γ'.

Ὁ ῥηθεὶς καὶ ὁ Ἀντήνωρ

Ἄντ. Ἀρισταγόρα, χαῖρε!

Ἄρ. Ἀντήνωρ, σὺ εἶσαι; χαῖρε! Ἐλθὲ εἰς τὰς ἀγκάλας μου. ὦ εὐτυχές συνάντημα!

Ἄντ. Ἀμφοτέρων!

Ἄρ. Περὶ σοῦ ἤδη διελογιζόμεν, καὶ ἠπόρουν πῶς νὰ ἐξηγήσω τὴν ἀπουσίαν σου.

Ἄντ. Κατήχθη ἐγκαίρως, διότι εἶχον οὖριον τὸν ἀνεμον καθ' ὅλον τὸν διάπλουν· πλήν μὴ εὐρών σε, ἀπετύρθη εἰς τὸ παρακείμενον δάσος πρὸς πλειοτέραν ἀσφάλειαν. Ἡ μήτηρ μου καὶ ἡ ἀδελφὴ μου πῶς ἔχουσιν;

Ἄρ. Κατὰ μὲν τὴν ὑγείαν καλῶς, κατὰ δὲ τὰ ἄλλα λίαν δεινῶς. Ἐγὼ δὲ ἐβράδυνα ὀλίγον, διότι ἐνῶ ἤμην ἕτοιμος ν' ἀπέλθω, εἰδοποιήθη ἐμπιστευτικῶς, ὅτι ὁ Πολυφόντης διενοεῖτο ἐμὲ μὲν νὰ συλλάβῃ, τὴν δὲ μητέρα σου νὰ προσκαλέσῃ εἰς τὰ ἀνάκτορα, ὥστε εἰς τὰ ἐπικείμενα κακὰ, ἔχομεν ἤδη καὶ ἕτερα. Ἡ δυσάρεστος αὕτη εἶδησις, παρέτεινε ὅπως οὖν καὶ τὸν χρόνον τῆς ἀφίξεώς μου.

Ἄντ. Περὶ τῆς συλλήψεώς σου δὲν ἐρωτῶ, διότι ἀμρότεροι, πιστεύω, καλῶς ἐννοοῦμεν, ποῦ ἐγκείται ὁ λόγος αὐτῆς· ἀλλὰ περὶ τῆς προσκλήσεως τῆς μη-

τρός μου, δύναται νὰ μὲ διαφωτίσῃ ὡς πρὸς τὴν ἐνανοίαν τοῦ τυράννου ;

Ἄρ. Ἄρ' ὅσον ἡδυνήθην νὰ ἐξακριβώσω, προτίθεται νὰ πείσῃ αὐτήν, ὅπως μαλάξῃ τὴν κατ' ἐκείνου ἀπέχθειαν τῆς Ἐναρέτης.

Ἄντ. Λοιπὸν θέλει νὰ κάμῃ συνένοχον καὶ τὴν μητέρα τῆς πρὸς τὰς αἰσχρὰς αὐτοῦ δρέξεις ; — Δὲν ἀνησυχῶ, διότι καλῶς γνωρίζω, ὅτι ἡ μεγαλοφροσύνη καὶ τὸ σεμνὸν ἦθος τῆς εἶναι φρουροὶ ἀκαταμάχητοι· πλὴν πρέπει, Ἄρισταγόρα, νὰ τὴν τελειώσωμεν ἀπαξ διὰ παντός μὲ αὐτὸ τὸ τέρας.

Ἄρ. Τί ; Ν' ἀπέλθωμεν πανοικεῖ ἐκ τῆς πατρίδος ;

Ἄντ. Οὐδόλως.

Ἄρ. Νὰ τελέσωμεν τοὺς γάμους λαθραίως ; — Δὲν δυνάμεθα, διότι ὁ παρ' αὐτοῦ ἐκδοθεὶς προσφάτως νόμος, τὸ ἀπαγορεύει. Οἱ ἄνευ προηγουμένης αὐτοῦ γνώσεως νυμφευόμενοι, φυλακίζονται ἐπὶ χρόνον ἀόριστον.

Ἄντ. Οὐδὲ τοῦτο ἐννοῶ καὶ ἂν ἡδυνάμεθα.

Ἄρ. Κατὰ τίνα λοιπὸν τρόπον θέλομεν διαφύγει καὶ ταύτην, καὶ πᾶσαν εἰς τὸ ἐξῆς ἐτέραν αὐτοῦ τυραννοπραγίαν ;

Ἄντ. Φονεύοντες αὐτόν.

Ἄρ. Καὶ πῶς ; Ἄς ὀμιλῶμεν σιγαλοφώνως, τοιούτους λόγους θρεῖται τις καὶ νὰ λέγῃ καὶ νὰ ἀκούῃ μετὰ φρονήσεως. Δυνάμεθα ἡμεῖς οἱ δύο μόνοι νὰ τὸ κατορθώσωμεν ;

Ἄντ. Ἄρκεῖ καὶ ὁ εἷς.

Ἄρ. Ἐτι δυσκολώτερον.

Ἄντ. Εὐκολώτατον.

Ἄρ. Δὲν σὲ ἐννοῶ.

Ἄντ. Ἄκουσόν με. Ἐντὸς τῆς ἡμέρας ταύτης

ἔφειλομεν νὰ γνωστοποιήσωμεν εἰς τὸν Πολυφόντην, ὅτι αὐρίον ἀνυπερθέτως θέλομεν τελέσαι τοὺς γάμους. Αὐτός, ὡς καὶ εἰς ὁμοίας ἐτέρας περιπτώσεις ἔπραξε, θέλει κατὰ τὴν ἐσπέραν ταύτην πέμψῃ τοὺς δορυφόρους του, ἵνα παραλάβῃ τὴν Ἐναρέτην. Ἐγὼ ὡς ἄγνωστος καὶ δυσδιάκριτος, ἐνδυσθὲς ἀντ' ἐκείνης, ἦν αὐτὸς δὲν γνωρίζει, τὴν νυμφικὴν φολὴν, καὶ κρύπτων ὑπὸ τὴν ἐσθητὰ δύστομον ἐγχειρίδιον, θέλω ἀπέλθῃ μετὰ τῶν δορυφόρων ὡς Ἐναρέτη· διαμείνας δὲ μόνος εἰς τὸν κοιτῶνα μετ' αὐτοῦ, θέλω δράξῃ τὴν κατάλληλον στιγμήν, νὰ ἐμπήξω τὸ ἐγχειρίδιον εἰς τὴν καρδίαν του.

Ἄρ. Καινοφανὲς καὶ ὁποσοῦν παράδοξον, καίτοι γενναῖον καὶ ἥρωϊκὸν εἶναι τὸ ἐπιχείρημα· πλὴν νομίζω αὐτὸ δυσκόλου καὶ ἐπικινδύνου ἐκτελέσεως.

Ἄντ. Κίνδυνοι καὶ δυσκολίαι οὐδέποτε ἐλλείπουν ἀπὸ μεγάλας καὶ ἥρωϊκᾶς ἐπιχειρήσεις, ἀλλ' ἡ εὐτολμία καὶ δεξιότης, καὶ τοὺς κινδύνους διαφεύγουν, καὶ τὰς δυσκολίας ὑπερνικοῦν. Ἄνευ αὐτῶν οὔτε ἀρετὴ διαπρέπει, οὔτε δόξα ἀποκτᾶται.

Ἄρ. Τοιαύτη ἀπόπειρα θέλει χαρακτηρισθῆ ὡς βῆμα ἀπερίσκεπτον ἢ ἀπελπιστικόν.

Ἄντ. Ἴσως ὑπὸ ὀλίγων φιλοκατηγόρων ὀπαδῶν τοῦ τυράννου. Πλὴν πολλάκις ἐκ τῆς νομιζομένης ἀφροσύνης ἢ ἀπελπισίας, ἐξέρχονται τὰ ἀνδρικώτερα ἔργα, καὶ κατορθοῦνται τὰ φαινόμενα ἀνεπίτευκτα καὶ ἀκατόρθωτα. Εἰς πράξεις δὲ τοιούτου εἴδους ἡ αἰσία ἢ ἀπαίσιας ἐκβασίς, ἀποφασίζει καὶ τὸν ἔπαινον ἢ τὸν φόγον, ἂν καὶ εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἡ οὕτως ἢ ἀλλέως, θέλω τύχῃ πάντοτε τῆς συμπαθείας τῶν συμπατριωτῶν μετ', διότι ἡ δικαία αὐτῶν ἀγανάκτησις ἔφθασεν ἤδη εἰς τὸ κατακόρυπον, εἶναι κάμινος ὑποχαιομένη,

της οποίας και μικρά ανέμου πνοή αρκεί ν' αναβρί-
πιση τὰς φλόγας.

Ἄρ. Ἦθελεν εἶσθαι καλὸν ν' αναβάλλωμεν τοὺς
γάμους, καὶ νὰ σκεφθῶμεν ὠριμώτερον ἐπὶ τοῦ προ-
κειμένου, διότι καὶ ἐγὼ διανοοῦμαι πάντοτε τὸν φό-
νον τοῦ τυράννου.

Ἄντ. Ἐσκέφθην καὶ ἀνεσκέφθην ἐπὶ πολὺν χρό-
νον ἐν τῇ ἀποδιμῖα μου, ἀλλ' οὐδεμίαν ἄλλην ἀνεκά-
λυψα διέξοδον. Ἐτέρα σκέψις εἶναι πλέον βραδεία καὶ
περιττὴ, ἂν οὐχὶ καὶ ἐπίφοβος, διότι ὁσάκις ἐπινόη-
μά τι, ὡς τὸ ἀνακοινωθῆν σοι, ἐξέληθ' ἡ τῶν χειλέων
τοῦ συλλαβόντος αὐτό, δὲν ἐπιδέχεται ἀναβολὴν, ἢ
παράτασις δύναται καὶ τοὺς κινδύνους νὰ ἐπαυξήσῃ,
καὶ τὴν ἐκτέλεσιν νὰ ματαιώσῃ, διότι ὁ χρόνος ὡς
καλύπτει, οὕτω καὶ ἀποκαλύπτει πολλὰ σπουδαῖα
σχέδια.

Ἄρ. Ἀμφιβάλλεις περὶ τῆς ἐχευθίας μου;

Ἄντ. Οὐχὶ βεβαίως, ἀλλὰ περὶ τῆς τοῦ χρόνου
ἐχευθίας. Ἡ πρὸς σὲ ἐμπιστοσύνη μου εἶναι ἀπε-
ριόριστος· ἔνεκα τούτου σὲ ἐρωτῶ, οἱ ἄλλοτε φίλοι
μου διατηροῦνται εἰσέτι πιστοὶ πρὸς ἐμέ;

Ἄρ. Μετὰ τὴν λαθραίαν ἀποδημίαν σου, ὀλίγοι
ἀπέμειναν· τοῦτο δὲ εἶναι μέγα εὐτύχημα, διότι
σπάνιοι φίλοι εὐαρεστοῦνται νὰ συμμετέχωσιν ἐπίσης
καὶ τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν· οἱ πλείστοι οὔτε τὸ
ἀπλοὸν χαῖρε ἀνταποδίδουν εἰς τοὺς δυστυχύντας
φίλους!

Ἄντ. Ἄς φροντίσωμεν λοιπὸν ταχέως νὰ μὴ-
σωμεν εἰς τὸ σχέδιον αὐτοὺς μόνον τοὺς ὀλίγους, δι-
ότι ὅπωςδήποτε αὐτὸ ἀποβῇ, εἶναι πάντοτε χρήσιμοι.
Σὲ προλαμβάνω ὁμως νὰ προσέξῃς, μήπως ὑπονοή-
σωσί τι ἡ μήτηρ μου καὶ ἡ ἀδελφὴ μου ἐγκαίρως θέ-

λω ἀνακοινώσῃ ἐγὼ εἰς ἀμφοτέρας τὴν ἀπόφασίν μου.
Αἱ γυναῖκες εἶναι φύσει λάλοι ὡς αἱ χειλιθῶνες· τὴν
ἀκριτομυθίαν ἐκλαμβάνουν ὡς ἴδιον προτέρημα, τὸ
ὁποῖον ἐπιθυμοῦν νὰ ἐπιδεικνύωσιν ὡς τὰ τιμαλφῆ
καὶ τοὺς ἱματισμούς των. Ὅταν γνωρίζουν τι ἀπό-
κρυφον καὶ τύχωσιν εἰς κύκλον τινὰ, ἀρχίζουν δῆθεν
νὰ στενάζου, νὰ ἀνησυχοῦν καὶ νὰ διαθρύπτωνται,
ὅπως διεγείρωσι τὴν προσοχὴν καὶ προκαλῶσιν ἐρω-
τήσεις.

Ἄρ. Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὡς ἐνδιαφερόμε-
ναι προσωπικῶς, πιστεύω ὅτι ἂν ποτε κατενόουν τι,
ἤθελον ὡς ἐκ τοῦ μεγίστου κινδύνου περισταλεῖ.

Ἄντ. Πλανᾶσαι. Αἱ γυναῖκες, καὶ ἂν τύχωσιν
ἰσχυροῦ χαρακτήρος, οὐδέποτε προδίδουν τὸ φύλον
των. Εἰς τοὺς κινδύνους, καὶ μάλιστα προσφιλῶν ἀν-
τικειμένων, ὡς εὐαίσθητοι μᾶλλον καὶ ἀσθενεῖς, ἢ
ἐμβριθεῖς καὶ ἰσχυραὶ, θορυβοῦν ἔτι πλέον, ταραττον-
ται καὶ ἀμνηνοῦν, ἢ παραδίδονται εἰς θρηνώδη ἐπι-
φωνήματα, καὶ τοὺς μὲν μικροὺς κινδύνους ἐπαυξά-
νουν, τῶν δὲ μεγάλων βραδύνουν ἢ ματαιοῦν τὴν
ἀποσῶθῃσιν. Πλὴν ἐλπίζω ὅτι δὲν θέλομεν εὐρεθῆ εἰς
τοιαύτας περιπετείας, διότι ὁ χρόνος σὺν τοῖς ἄλλοις
εἶναι βραχύς, καὶ ἐπειδὴ μάλιστα ἐπείγει, ἄς ταχύ-
νωμεν τὴν εἰς τὸν οἶκον ἀφίξίν μας, ὅπως παρασκευά-
σωμεν τὰ πάντα. Ἄς προχωρήσωμεν ἐκ τῆς ὀλίγον
συχναζομένης αὐτῆς στενοποῦ. (ἀναχωροῦν).

Σ Κ Η Ν Η Δ.

Λίθουσα ἐν τῷ οἴκῳ τῆς Ἐναρέτης μετ'
ἐπίπλων καὶ εἰκόνων. Ἡ Ἐναρέτη αἰωπηλῆ,

πλήν ἀνήσυχος καὶ τεταραγμένη μὲ τὴν κό-
μην ἀτιμωτῆ, κάθηται ἐπὶ ἀνακλίντρον. Ἡ δὲ
τροφὸς πλησίον τῆς ἐπὶ θρανίου. Ὁ χορὸς
ἴσταται ἀμφοτέροθεν στιχιδόν.

Ἡ Ἐναρέτη καὶ ἡ Τροφὸς ἐγείρονται.

Ἐν. Ἡ μήτηρ μου προσκληθεῖσα, ἀπέρχεται εἰς
τοῦ Πολυφόντου· νέον δὲ ἐμὲ ὀριμύτατον ἄλλος, νέα
ἀμηχανία! Τίς ὁ λόγος τῆς προσκλήσεως ταύτης;
Τί διανοεῖται ὁ ἀπαίσιος αὐτὸς ἄνθρωπος καὶ κατὰ
τῆς μητρός μου; Δύνασαι σὺ, καλή μου Μαῖα, νὰ
μαντεύσης τὴν διάνοιάν του, καὶ νὰ μὲ ἐξαγάγῃς ἐκ
τῆς τρομερᾶς ἀμηχανίας;

Τρ. Μὴ ἀνησυχῆς, τέκνον μου· καίτοι ἀδαῆς τῆς
μαντικῆς, δὲν προῖωνίζομαι κακά. Ἴσως ἡ συνάντησις
καὶ συνέντευξις τῆς μητρός σου μετὰ τοῦ Πολυφόν-
του, καταλήξῃ εἰς εὐάρεστα ἐξαγόμενα.

Ἐν. Καὶ δύναται ποτε νὰ συλληφθῇ ἡ ἐξέλθῃ τέ
εὐάρεστον ἀπὸ τυράννου κεφαλῆν; Ἄφου ἔνεκα αὐ-
τοῦ κατέστην ἀθλία, καὶ κινδυνεύω ἡ ταλαίπωρος ν'
ἀπολεσθῶ ἐντελῶς, δύναμαι πλέον νὰ ἐλπίζω τι κα-
λὸν ἢ παρήγορον ἐξ αὐτοῦ; — Ἀλλὰ πρὸς ταῦτα
καὶ ἕτερον ἐτι ἀλγεινὸν προαίσθημα πιέζει πρό τινων
ἡμερῶν τὴν καρδίαν μου· φοβοῦμαι διὰ τὸν Ἄριστα-
γόραν.

Τρ. Οἱ Θεοὶ προστατεύουν ἀμφοτέρους· οὔτε αὐ-
τὸν, οὔτε σὲ θέλουν ἐγκαταλείψει. ἔχε ὑπομονήν· ἐ-
ναπόθετε εἰς αὐτοὺς τὰς ἐλπίδας σου.

Ἐν. Ἔως πότε;

Τρ. Ἡ ἐνέργεια καὶ ἀντίληψις τῶν Θεῶν, εἶναι
μὲν ἀφανεῖς, πλήν συνήθως αἰφνῆδισι, καὶ πάντοτε
βέβαιαι.